

**A HUDI20006 Belsőbárándi löszvölgy
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Budapest
2018

Jelen fenntartási terv a Földművelésügyi Minisztérium TMF/667/5/2015. ügyiratszámom kibocsátott levele alapján, a Természetvédelmi kártalanítás fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült
- átdolgozva 2018-ban -

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy

postacím: 1121 Budapest, Költő u. 21.

Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168

E-mail: dinpi@dinpi.hu

Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt

Fábián Zsófia

Vezető szakértők

Bérces Sándor (természetvédelem)

Csihar László (agrár)

Közreműködő szakértők

Horváth András

Szövényi Zsolt Gergely

Pál Attila

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2018.

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	4
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	12
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	12
3.2. Kezelési javaslatok	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	29
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	30
3.2.4. Kutatás, monitorozás	32
3.2.5. Mellékletek	34
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ..	36
3.3.1. Agrártámogatások	36
3.3.2. Pályázatok	37
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	38
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	38
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	38
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	41
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	42
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	43
1.1. Környezeti adottságok.....	43
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	43
1.1.2. Vízirajzi adottságok.....	43
1.1.3. Talajtani adottságok.....	43
1.2. Természeti adottságok.....	44
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	45
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	46
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	47
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	52
1.3. Területhasználat.....	52
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	52
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	53
1.3.3. Területhasználat és kezelés	53
2. Felhasznált irodalom	59
3. Térképek és mellékletek.....	60

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Belsőbárándi löszvölgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (továbbiakban kjTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20006

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 280,69 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

- Szubkontinentális peripannón cserjések (40A0)*
- Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
- Síksági pannón löszgyepek (6250)*
- Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)

1.4.2. Jelölő fajok

- ürge (*Spermophilus citellus*)
- tátorján (*Crambe tataria*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű faj:

- ráncos gyászbogár (*Probaticus subrugosus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület (%)	Település területének érintettsége (%)
Aba	Fejér	269,80	96,12	3,07
Seregélyes	Fejér	10,89	3,88	0,14
Összesen		280,69		

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Ex lege földvár	17038	Bolondvár	3,3	A Belsőbárándi-tátorjános TT területével átfed, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján a törvény erejénél fogva védett.
Ex lege földvár	32105	Eb vár	1,5	A Belsőbárándi-tátorjános TT területével átfed, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján a törvény erejénél fogva védett.
országos ökológiai hálózat magterület övezete	MT	Aba területén	246,32 (87,76 %)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	ÖF	Aba területén	0,5 (0,18 %)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat magterület övezete	MT	Seregélyes területén	9,6 (3,42 %)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos jelentőségű védett természeti terület, természetvédelmi terület	311-TT-07	Belsőbárándi-tátorjános, Aba	49,7 (17,7 %)	A létesítéséről szóló 14/2007 (III.30) KvVM rendelet

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák
(A százalékos értékek az össz Natura területhez viszonyítva vannak megadva.)

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelet a Belsőbárándi-tátorjános természetvédelmi terület létesítéséről

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 14/2008. (X.10.) sz. Önkormányzati rendelet Aba Nagyközség Helyi Építési Szabályzatának és Szabályozási Tervének megállapításáról
- 1/2005. (II.1.) sz. Önkormányzati rendelet Seregélyes Nagyközség Helyi Építési Szabályzatról (egységes rendelet)

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Soponyai Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2010. január 1. - 2019. december 31.)
- az új erdőtervezési körzetek szerint Seregélyes Mezőföldi erdőtervezési körzetbe, Aba pedig Mezőföld-Sárrét erdőtervezési körzetbe fog tartozni, melyek tervei várhatóan 2020-ra készülnek el.
- az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A tervezési terület a Közép-magyarországi Vadgazdálkodási Táj Mezőföld Vadgazdálkodási Tájegység egység 403710 kódszámú vadgazdálkodási egységébe tartozik. A tájegységi vadgazdálkodási terv készítése jelenleg folyamatban van. Vadgazdálkodási üzemterv a tájegységi terv jóváhagyása után, 2018. év nyarára várható.

Abai Vadásztársaság kódszáma: 07-403-750-401. Jóváhagyó határozata: FE/FMO/1334-8/2016. Érvényességi időszaka: 2037. 02. 28.

Seregélyes Baráti Vadásztársaság kódszáma: 07-404-950-401. Jóváhagyó határozata: FE/FMO/1344-2/2016. Érvényességi időszaka: 2037. 02. 28.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A kJT területén nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található. A két területen lévő halastó nem rendelkezik halgazdálkodási tervvel.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Vízyűjtő-gazdálkodási terv 1.13 Észak-Mezőföld és Kelet-Bakony alegység vízyűjtő-gazdálkodási terv 2016. április; Országos Vízügyi Főigazgatóság, Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- A területen található vízfolyások kezelését a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság látja el. A területen található halastó fenntartásáért a tulajdonos felel.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	M	5	Síksági pannon löszgyepek (6250)* ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>) Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok (pl. kunkorgó árvalányhaj (<i>Stipa capillata</i>), érdes csüdfű (<i>Astragalus asper</i>)) az élőhely átalakulásával eltűnnek.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	50	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Az intenzív gépi kaszálás miatt a völgyalji mocsárrétek fajkészlete redukálódik, az élőhelyi változatosság csökken, a nagy tűzlepke hernyók tápnövényei visszaszorulnak és az imágók nektárforrása csökken
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	H	25	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>) A túllegeltetés hatására megindul a terület gyomosodása, és degradációja, a nagy tűzlepke hernyók tápnövényei visszaszorulnak és az imágók nektárforrása csökken.
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegetetés	L	2	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) A Háromág-völgyben jelentkezik.

				Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a szukcesszió.
A20	Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre			Síksági pannon löszgyepek (6250)* tátorján (<i>Crambe tataria</i>) ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>) Elsősorban a zárványszántók és a terület melletti szántók környezetében jellemző, a gyepék leromlását, a tátorján visszaszorulását okozza.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban			Síksági pannon löszgyepek (6250)* tátorján (<i>Crambe tataria</i>) ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>) Elsősorban a zárványszántók és a terület melletti szántók környezetében jellemző, a gyepék leromlását, a tátorján visszaszorulását okozza.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	5	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepék és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Terepjárók: Az élőhelyeket közvetlenül károsítja, a növényegyedek megsemmisülését okozza.
G27	Egyéb tevékenységek az élő biológiai erőforrások kitermelésével és tenyésztésével/termesztésével kapcsolatban	L	5	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepék és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) A vadászati tevékenységhez kapcsolódó taposás a terület zavarásával jár.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	L	5	Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepék és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>) A területen jelen lévő inváziós faj: Selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>). Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a területen

				őshonos fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	L	5	Síksági pannon löszgyepek (6250),* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) tátorján (<i>Crambe tataria</i>) ráncos gyászbogár (<i>Probaticus subrugosus</i>) A területen jelen lévő inváziós fajok: fehér akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>), mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), óriás aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>). Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a területen őshonos fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.
I04	Problémát jelentő őshonos növény- és állatfajok	L	30	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Vadkár: Elsősorban a vaddisznók túrásukkal visszavetik a növényzet felújulását, illetve a gyeptakarót felsértik.
L02	Fajösszetétel változás, természetes szukcesszió következtében (más mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott változás)	M	25	tátorján (<i>Crambe tataria</i>) A szukcesszió a jelölő élőhelyek fokozatos eltűnését eredményezi. A becserjésedett területekről a tátorján nagy eséllyel kiszorul.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében.	H	100	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A terület kiszáradása következtében a nagy tűzlepke szaporodási feltételei romlanak, az élőhelyének eltűnéséhez vezet.
X	Ismeretlen hatások, hatások hiánya és államhatáron kívülről érkező hatások	H	100	közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)

3. táblázat: Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A20	Műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre	L	5	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepék és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) tátorján (<i>Crambe tataria</i>) Közvetett hatásként jelentkezik, elsősorban ott, ahol a szegélyt túlszántották, vagy szántó határolja a területet. Innen bemosódnak a tápanyagok és a vegyszerek, megbontják a gyepék egyensúlyát, így degradálódik az élőhely, a vegyszerek a tátorján túlélését közvetlenül gátolják.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	5	Síksági pannon löszgyepek (6250)* Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepék és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) tátorján (<i>Crambe tataria</i>) Közvetett hatásként jelentkezik, elsősorban ott, ahol a szegélyt túlszántották, vagy szántó határolja a területet. Innen bemosódnak a tápanyagok és a vegyszerek, megbontják a gyepék egyensúlyát, így degradálódik az élőhely, a vegyszerek a tátorján túlélését közvetlenül gátolják.

4. táblázat: Kívülről ható veszélyeztető tényezők

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés: A terület őrizze meg a vízfolyással rendelkező löszvölgyekre jellemző mocsárrét, löszgyep és erdősztepp társulások mára fragmentálódva megmaradt elemeit, az ott található közösségi jelentőségű jelölő, fokozottan védett, védett növény és állatfajok élőhelyeit, valamint a területen található két bronzkori földvár és az Árpád-kori falu régészeti emlékeit, azok természetes környezetét.

Célkitűzés: A jelölő élőhelyek hosszú távú fennmaradását elősegítő kaszálási és legeltetési gyakorlatot szükséges kialakítani, mely figyelembe veszi a jelölő ürge (*Spermophilus citellus*) és tátorján (*Crambe tataria*), illetve a területen található fokozottan védett növényfaj, borzas macskamenta (*Nepeta parviflora*), védelmi igényeit is. A megfelelően kezelt gyepek lehetőséget teremtenek az ürge (*Spermophilus citellus*) visszatelepítésére. Szükséges a gyepterületeket veszélyeztető, a nem üzemtervezett területeken terjedő fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), mirigyos bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) állományok visszaszorítása. A beszántott gyepterületek visszagyepesítése szükséges a jó állapotú élőhelyek tápanyag és vegyszer terhelés elleni védelme érdekében. A jelölő gyepterületeket (síksági pannon löszgyepek (6250)*, meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)) veszélyeztető üzemtervezett erdők átalakítása javasolt termőhelynek megfelelő erdőállományokká.

3.2 Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1 Élőhelyek kezelése

A területen az elsődleges problémát a legeltetés és kaszálás mértéke jelenti. Míg egyes részeket túlhasználnak, addig más területeket egyáltalán nem kezelnek. Így szabadon terjedhetnek az inváziós növények. A löszvölgy többnyire szántókkal szegélyezett, ahonnan a műtrágyák, és vegyszerek folyamatosan bemosódnak a gyepebe, így a terület szegélye jóval degradáltabb képet mutat.

1. Szántók:

Élőhelytípus (közösségi jelentőségű élőhely nincs): T1 - Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák. Kiterjedése: kb 35 ha.

Állapota: Az egész területre az intenzifikált mezőgazdasági termesztés jellemző. Ebből adódóan a terület természetességi állapota teljesen leromlott. Az itt folyó gazdálkodás jelentős hatást gyakorol a környező gyepekre és vizes élőhelyekre. A nagymértékű növényvédőszer-, valamint műtrágyahasználat ezeknek a területeknek a leromlásához vezet, gyom- és inváziós fajok megjelenését és elterjedését segíti elő. Természetvédelmi cél lenne ezek figyelembevételével, egy természetkímélőbb gazdálkodási mód kialakítása, a szántók körül 'védősáv' kialakítása. Probléma még a védett területen lévő szegélyekben a gyep művelési ágú területek beszántása, ezek visszagyepesítése is kiemelt fontosságú.

2. Kaszálók:

Összterület kb. 110,5 ha, melyből kb. 98 ha 6440-*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei közösségi jelentőségű élőhely (D34 ÁNÉR).

Állapota: A jelölő élőhely állományai tipikusak, de fajszegények a korábbi túlhasználatok, bolygatások miatt. A legeltetett részekben, annak intenzivitása miatt megfigyelhető generalista- és gyomfajok számának növekedése; míg a mocsárrétet jellemző fajkészlet redukálódásához vezet nagyfokú gépi kaszálás. Szintén a gyomosodást segíti elő a szántóföldi kemikáliák bemosódása a területre. A löszvölgy aljában az élőhelyeket a kiszáradás fenyegeti, mivel a Dinnyés-Kajtori-csatorna jelenleg a kívánatosnál gyorsabban vezeti le a vizeket a területről.

3. Legelők:

Összterület: kb. 62 ha, melyből kb. 30 ha 6250-Síksági pannon löszgyepek (H5a ÁNÉR), kb. 6 ha 6210-Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyep és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (H4 ÁNÉR) és kevesebb, mint fél ha 40A0-Szubkontinentális peripannon cserjések (M6) jelölő élőhelyek.

Állapota: A terület nagy részén a legeltetés túlzott mértéke figyelhető meg, míg egyes területeken az alullegetetés jelenti a problémát. Mivel ezek az élőhelyek hosszú idő óta állnak legeltetés alatt, így fennmaradásuk ehhez a fő tevékenységhez köthető, fontos lenne azonban az egyensúly megtartása, elkerülendő az alul-, illetve a túlfogyasztást. A löszvölgyeket körbevevő szántókról bemosódnak a különböző növényvédőszer, diverzitáscsökkenést előidézve. Szintén ilyen módon jut a területre jelentős mennyiségű műtrágya, ami pedig gyomosodáshoz, invazív növények megjelenéséhez vezet.

4. Erdők:

Élőhelytípus (közösségi jelentőségű élőhely nincs): S1 – Akácültetvények. Kiterjedése: kb 16 ha. S2 – Nemesnyárasok. Kiterjedése: <1 ha. S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai. Kiterjedése: <1 ha. S7 – Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok. Kiterjedése: <1 ha.

Állapota: A területen kizárólag mesterségesen létrehozott faültetvények találhatók sokszor inváziós fafajokból. A jelenlegi állapot ezért nem ideális természetvédelmi szempontból. A fafaj összetétel alapvetően veszélyezteti a terület jelölő élőhelyeit, illetve fajait, ezért fontos megvizsgálni a véghasználatok során a fafajcserés szerkezetátalakítás lehetőségét, potenciális löszvölgyesekre jellemző fafajok ültetését.

5. Vizes élőhelyek:

Élőhelytípus (közösségi jelentőségű élőhely nincs): Összterület: kb. 56 ha, melyből nagyobb ÁNÉR élőhelyek: B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások. Kiterjedése: kb. 35 ha. BA - Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál. Kiterjedése: kb. 14 ha. U9 – Állóvizek. Kiterjedése: kb. 4,5 ha.

Állapota: A vizes élőhelyek kezeléseket szempontjából kevésbé érintett területek. A halastavak, valamint a nádasok egyáltalán nem állnak kezeléseket alatt.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek.

A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A területen az ipari, valamint bányászati tevékenység végzése tilos.
- Új épület és építmény létesítése – a természetvédelmi célú bemutatás és kezelés érdekében létesítendő építményeken kívül – nem javasolt.
- Gépjárműközlekedés csak az arra kijelölt utakon elsősorban a gazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó mértékben kívánatos. Az egyéb jogosultak (pl. vízügyi munkavégzés) gépjármű közlekedés során a jelölő és hazai jogszabályok által védett értékekben kárt nem okozhatnak. Az illegális gépjármű-közlekedés fokozottabb ellenőrzése javasolt a kritikus időszakokban.
- A terület széleinél figyelmeztető, információs tábla állítása, illetve a meglévő felújítása, mely mutatja a védett és Natura 2000 terület határait, az ott tartózkodásra vonatkozó legfontosabb szabályokat, röviden ismerteti a terület jelentőségét, látnivalóit, és külön felhívja a figyelmet a régészeti emlékekre.
- A területen végighúzó Dinnyés-Kajtori csatorna kotrása során fokozott figyelemmel kell eljárni a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) védelme érdekében. Javasolt a kitermelt növényzetet, illetve kotrési anyagot a területről elszállítani, amennyiben ez nem lehetséges, úgy az anyag elhelyezését a csatorna egyik oldalára javasolt megoldani (mindenképpen a fenntartási sávon belül!), a másikat bolygatatlanul hagyni. Javasolt a csatorna kotrását több évre elosztani, egy évben történő kotrás során a csatorna egyik oldalán javasolt munkát végezni, a másik oldal így időlegesen érintetlen maradhat, biztosítva ezzel a természeti értékek menekülési lehetőségét. A vízfolyást követő őshonos fás vegetációt a vízgazdálkodási tevékenységek során megőrizni szükséges.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A területen elsősorban a kezelés élőhelytípushoz való harmonizációjára van szükség. A gyepeken a kezelés jelenleg aránytalan: bizonyos részeket egyáltalán nem kezelnek, ahol pedig van állat, ott a nem megfelelő hektáronkénti állategység miatt a gyepek fokozatosan degradálódnak a túllegeltetés miatt. Ugyanakkor a legeltetés hiánya és az esetleges túllegeltetést követő alulhasználat is problémát jelent más részekben, ahol az inváziós fajok előtörése az elmúlt időszakban felgyorsult, és komoly problémát jelent a területen. A mocsárrét, löszgyep és erdősztyepp fenntartása érdekében a területéről vízelvezetés és az árkok karbantartása nem javasolt.

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

A gazdálkodáshoz köthető konkrét, részletes javaslatokat az egyes kezelési egységeknél ismertetjük.

Kezelési egységek

A tervekészítés során a teljes kJTT-re készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép és ez alapján több típusú élőhely is megtalálható a területen. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoztuk le:

KE1: szántóterületek

KE2: kaszálóterületek

KE3: legelőterületek

KE4: fás állományok

KE5: vizes élőhelyek

1. Kezelési egység kódja, neve: KE-1, szántóterületek**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található szántó művelési ágba tartozó területek. Ide soroltak a szegélyben lévő szántók, amelyek túlszántás során keletkeztek.

Érintett védett természeti terület: Belsőbárándi-tátorjános TT

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
Érintett Natura élőhelyek:	A kezelési egység nem érint Natura jelölő élőhelytípust
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	A kezelési egység területén nem ismert közösségi jelentőségű faj
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Szántóterületek esetében fontos a környező rét-, és gyepterületek közelségének fokozott figyelembe vétele. Kerülni javasolt/kell a fokozott műtrágya- és növényvédőszer, kemikália használatot, mivel ez a környező gyepek fokozódó degradálásához vezet. Természetkímélő betakarítási mód és vadriasztó lánc használata fontos a fajok általános védelme érdekében. A szegélybe eső területek visszagyepesítése szükséges a környező, jelölő élőhelyek érdekében, a szomszédos gyepek jellemző fajaival. Ezek a szegélyrészek természetvédelmi terület részét

képezik, valamint ingatlan-nyilvántartás szerint gyepterületként vannak nyilvántartva, csak elszántották őket. Ezen kívül természetvédelmi megfontolásból általánosságban is javasolt a szántók visszagyepesítése. Gyepesítés során kerülni kell a vegyszeres kezeléseket (pl. gyomirtás). A gyepterület kialakításához és fenntartásához a legeltetés és az inváziós fajok irtása elkerülhetetlen, melyek szakszerű alkalmazásához az illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a szegélybe eső szántók visszagyepesítése javasolt hosszú távon a potenciális vegetációnak megfelelő gyepterülettel (mocsárrétegek, illetve löszgyepekre jellemző fajokkal)
- b. a szántó művelési ágban nyilvántartott területeken vissza kell szorítani a kemikáliák használatát

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- c. vadgazdálkodási létesítmények elhelyezését az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési terület esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, valamint a védett természeti területen a Belsőbárándi-tátorjános természetvédelmi terület létesítéséről szóló 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelet előírásainak betartása kötelező. A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b. Önkéntesen vállalható előírás javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bálát (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről 30 napon belül le kell hordani.
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ18	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény telepítése tilos.

SZ44	Fóliasátras és üvegházhasználat tilos.
SZ45	Öntözés tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ47	Meszezés tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok (Megj.: amennyiben visszagyepesítésre kerülnek a területek)
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszóró, rendkezelő használata tilos.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavár eltávolítását.
GY24	A gyep természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY42	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 AE/ha.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területéről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

5. táblázat: A szántó kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jogszerűen szántóként hasznosított területek esetében természetvédelmi szempontból a visszagyepesítés javasolt a környező jelölő élőhelyek (*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), síksági pannon löszgyepek (6250)* és meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyep és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)) érdekében.

A jogszerűtlenül szántóként hasznosított területek (Aba 0283/4, 0296/7, 0308/3, 0308/4) de nyilvántartás szerint gyep művelési ágú területek esetében természetvédelmi szempontból a visszagyepesítés indokolt, amely akár hatósági eszközökkel is kikényszeríthető. A visszagyepesítésig szigorú használati korlátozásokat javasolt betartatni. A gyepé alakítás történhet spontán felhagyással vagy magkeverékkel történő telepítéssel (mocsárréti és löszgyepekre jellemző fajokkal).

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő gyepek (síksági pannon löszgyepek (6250)*, meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210) és *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az idegenhonos inváziós növényfajok (fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)). Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: a jogszerűtlenül szántóként hasznosított területek esetében a gyepterület növelése érdekében, és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek (síksági pannon löszgyepek (6250)*, meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210) és és *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) kiterjedésének növekedése érdekében, javasoljuk ezen szántók visszagyepesítését. A szántók visszagyepesítése esetén a gyepekre vonatkozó kezelési előírások biztosítják a természetvédelmi szempontból kedvező gyepszerkezet kialakulását és fennmaradását.

2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 – kaszálóterületek**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a völgyek alsó részein található gyepek, melyeken a gépi kaszálás megvalósítható.

Érintett védett természeti terület: Belsőbárándi-tátorjános TT

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR-élőhelyek:	B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások B5 - Nem zsombékoló magassárrétek D34 - Mocsárrétek OC/OB - Jellegtelen üde/ száraz-félszáraz gyepek RA - Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok U11 - Út- és vasúthálózat
Érintett Natura élőhelyek:	6440 - <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Kecskebéka (<i>Rana esculenta</i>) Közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	Szennyos ínfű (<i>Ajuga laxmannii</i>) Dolomit kéneslepke (<i>Colias chrysotheme</i>)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A völgyek aljában található kaszálóterületeknek használt gyepterületek tekintetében elmondható, hogy a használat a jelölő élőhelyek fennmaradása szempontjából természetvédelmileg részben megfelelő. A megfelelően végzett, nemzeti park igazgatósággal egyeztetett kaszálással egyfelől megakadályozhatóak a szukcessziós folyamatok, másfelől a túlhasználat is meggátolható. Fontos azonban itt is kiemelni a tápanyag növelő és növényvédő szerek használatának mellőzését.

Szükséges az inváziós- és gyomfajok irtása, de mechanikai módszerek alkalmazása javasolt. Legeltetés esetén az illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges, megfelelő módszerekkel elősegíthető a közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) újbóli megjelenése. A gyepterületeken a cserjésedés megakadályozandó, azonban őshonos cserje- és fajok megőrzésére törekedni kell. Természetvédelmi cél a Dinnyés-Kajtori-csatorna vízháztartásának javítása a 6440 - *Cnidion dubii* jelölő élőhely megóvása céljából.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a völgyek alsó területein lévő gyepterületeken az élőhely fennmaradását szolgáló kaszálások folytatása javasolt
- b. a területen szerves és műtrágya kijuttatása, tárolása, valamint növényvédőszer tárolása nem javasolt, kijuttatása a fás- és lágyszárú idegenhonos inváziós fajok irtása során csepegésmentes technológiával kijuttatott gyomirtó vegyszerek és a zárlati károsítók elleni, jogszabályban előírt védekezés kivételével nem támogatott.
- c. sarjülegeltetés a nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- d. vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása nem engedélyezett

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- e. a völgyekben található árkok fenntartó jellegű kezelését a területileg illetékes nemzeti parkkal egyeztetett módon szükséges folytatni
- f. az esetleg szükségesé váló kotrás során kitermelésre került anyagot a Natura 2000 területen belül tárolni nem javasolt

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Gyepes esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, valamint a védett természeti területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és a Belsőbárándi-tátorjános természetvédelmi terület létesítéséről szóló 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelet előírásainak betartása kötelező.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, kezelő használata tilos.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűvar eltávolítását.
GY24	A gyepes természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fűszárúak mechanikus irtása kötelező.

GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY42	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 állategység/ha.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY64	Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY73	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. <i>(Megjegyzés: fokozott figyelemmel a nagy tűzlepke (Lycaena dispar) élőhelyi igényeire.)</i>
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. <i>(Megj.: kivéve az inváziós fajokkal erősen fertőzött területeket.)</i>
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. <i>(Megj.: jogszabály alapján a Belsőbárándi-tátorjános TT területén 2 ha védőterületet kell kialakítani.)</i>
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

6. táblázat: A kaszáló területek kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen levő csatornásított Dinnyés-Kajtori-csatorna jelenleg a kívánatosnál gyorsabban vezeti le a vizeket, ezért javasolt a meder morfológiájának változatosabbá tételével, öblök, kiszögellések létesítésével a terület vízháztartásának javítása, mely kedvező hatást gyakorol a Natura 2000 jelölő élőhelyre (6440), mely így nagyobb eséllyel őrizhető meg, természetessége javulhat. Az élőhely

kiterjedése is növelhető, ehhez azonban szükséges a területen gazdálkodókkal történő előzetes egyeztetés is.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhely (*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárréjtjei (6440)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A kaszálás fenntartása megakadályozza a területen végbemenő szukcessziós folyamatokat, ugyanakkor az évi egyszeri, megfelelő időpontban végzett kaszálás biztosítja a terület túlhasználatának megakadályozását. A terület természeti értékeinek megóvása szempontjából fontos az inváziós fás- és lágyszárú növényfajok visszaszorítása, melyre elsősorban mechanikai módszerek alkalmazandóak. A jelölő faj nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) élőhelyi igényeinek biztosítása érdekében javasolt kaszálási terv készítése.

3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 – legelőterületek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak elsősorban a völgyek oldalában található gyeppek, ahol a gépi kaszálás feltételei nem adóttak, valamint a völgyfenéken kialakított legelőkertek. A gyepen jelen lévő, illetve a szegélyeken található nem üzemtervezett fás állományok miatt szükséges az erdőkre vonatkozó előírások alkalmazása is.

Érintett védett természeti terület: Belsőbárándi-tátorjános TT
 Bolondvár ex lege földvár
 Ebvár ex lege földvár

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: H4 - Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
 H5a - Lössgyeppek, kötött talajú sztyeprétek
 M6 - Sztyeppcserjések
 OC/OB - Jellegtelen üde/ száraz-félszáraz gyeppek
 P2b/P2a - Gyalagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések/Üde és nedves cserjések
 S1/S2/S6/S7 - Akác ültetvények/Nemesnyárasok/Nem őshonos fafajok spontán állományai/Nem őshonos fafajú facsoportok, erdősávok, fasorok
 U4 - Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók
 U11 - Út- és vasúthálózat

Érintett Natura élőhelyek: 40A0 – Szubkontinentális peripannon cserjések
 6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyeppek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
 6250* - Síksági pannon löszgyeppek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Tátorján (*Crambe tataria*)
 Ráncos gyászbogár (*Probatiscus subrugosus*)
 Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:	Szennyes ínfű (<i>Ajuga laxmannii</i>)
	Erdei szellőrózsa (<i>Anemone sylvestris</i>)
	Dolomit kéneslepke (<i>Colias chrysotheme</i>)
	Borzas macskamenta (<i>Nepeta parviflora</i>)
	Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)
	Szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az előző területekhez képest még több jelölő/közösségi jelentőségű élőhely és faj előfordulását foglalják magukba a legelőterületek. Éppen ezért kiemelten fontos a legeltetés megfelelő természetvédelmi szabályozása. A gyepekben jelen levő cserjés és fás állományok (elsősorban idegenhonosok) visszaszorítása szükséges a jelölő élőhelyek megóvása érdekében. Ezekben a területeken az inváziós növényfajok nagyobb területeken vannak jelen, így visszaszorításuk kiemelten fontos, vegyszeres kezelések azonban kerülendőek, tisztító, sokkoló kaszálás és legeltetés javasolt. Ahol szükséges, ott megengedhető a vegyszeres irtás, azonban a jelölő élőhelyek védelme érdekében szigorú szabályok betartása feltétlenül szükséges. Fontos a környező gyepterületek védelme érdekében a szegélyeken található, nem üzemtervezett tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. A ráncos gyászbogár védelme érdekében a területen az égetés mindenképpen kerülendő.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a völgyek oldalában elhelyezkedő pannon síksági löszgyepeken (Síksági pannon löszgyepek (6250)*) a legeltetés átalakítása (túllegeltetés, alullegetetés megszüntetése), amit az ott található jelölő ürge (*Spermophilus citellus*), tátorján (*Crambe tataria*) és további fokozottan védett és védett növények szaporodásához és a megfelelő gypszerkezet fenntarthatóságához kapcsolódóan javasolt meghatározni
- a gyepterületeken az idegenhonos inváziós fajokat (fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)) az élőhelyek fenntartó kaszálásával, legeltetésével, szükség szerint csepegésmentes növényvédőszer kijuttatással javasolt visszaszorítani.
- a téli legeltetés a területen nem támogatandó
- az itató- és delelőhelyek kijelölését a területileg érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve szükséges végezni

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása nem engedélyezett

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a völgyekben található árkok fenntartó jellegű kezelését a területileg érintett nemzeti parkkal egyeztetett módon szükséges folytatni
- az esetleg szükségesé váló kotrás során kitermelésre került anyagot a Natura 2000 területen belül tárolni nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

Gyeppek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, valamint a védett természeti területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és a Belsőbárándi-tátorjános természetvédelmi terület létesítéséről szóló 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelet előírásainak betartása kötelező.

A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait.

b. Önkéntesen vállalható előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszelő, rendkezelő használata tilos.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A gyeppek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (Megj.: Égetés csak igen kicsiny degradált területeken történhet a röpképtelen rovarfajok (pl. Ráncos gyászbogár (<i>Probatiscus subrugosus</i>)) védelme érdekében.)
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY28	A gyeppek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY42	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 állategység/ha. (Megj.: Az Aba 0308/3 hrsz.-ú földrészlet völgyoldali része március 1-jétől december 31-ig juhokkal legeltethető 1 állategység/ha állatmennyiséggel jogszabály alapján)
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszással évente legalább háromszor kezelni kell.

GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során csak a növények sikeres vegyszeres irtását követően kerülhet sor a mechanikai eltávolításra.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

7. táblázat: A legelőterületek kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasolt a túlzottan cserjésedő, erdősődő területeken a terjedő őshonos cserjefajok (pl. galagonya (*Crataegus monogyna*), kökény (*Prunus spinosa*)), valamint az idegenhonos inváziós fásszárú fajok (fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), visszaszorítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat, megőrizve azok kiterjedését.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (síksági pannon löszgyepek (6250)*, meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)) és jelölő tátorján (*Crambe tataria*)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében (az ürge (*Spermophilus citellus*) esetében hozzájárulhat a faj újbóli megjelenéséhez). A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyepek megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja. Az idegenhonos inváziós fás szárúak (fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)) irtása a gyepek fátlan állapotban tartását szolgálja, a jelölő élőhelytípusok kiterjedése az intézkedések által nem csökken.

4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 - fás állományok**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységben tartoznak a területen található üzemtervezett erdők.

Érintett védett természeti terület: Belsőbárándi-tátorjános TT
Bolondvár ex lege földvár

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhely: S1/S2/S6/S7 - Akác ültetvények / Nemesnyárasok/
Nem őshonos fafajok spontán állományai / Nem
őshonos fafajú facsoportok, erdősávok, fasorok

Érintett Natura élőhely: A kezelési egység nem érint Natura 2000 jelölő
élőhelytípust

Érintett közösségi jelentőségű fajok: A kezelési egység területén nem ismert közösségi
jelentőségű faj

Érintett egyéb kiemelt fajok: Szennyes ínfű (*Ajuga laxmannii*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési területen lévő fás állományok üzemtervezett erdők, melyeket ültetett idegenhonos fafajok alkotnak. A jelenlegi állapot természetvédelmi szempontból nem ideális. Hosszútávon mindenképpen fontos a felújítások során az idegenhonos és tájidegen fajok fokozatos mellőzése, a táj- és termőhelyhonos fafajok előtérbe helyezése. A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedését meg kell akadályozni. Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata csak az előírások betartása mellett alkalmazandó. Fontos a tisztások fátlan állapotban való megtartása. Szükséges a gyepterületeken és tisztásokon az élőhelyek és fajok védelme érdekében az erdőgazdasági műveléssel járó szállítások, közelítések korlátozása.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. üzemtervezett idegenhonos fafajú erdők felújítása során hosszú távon előtérbe kell helyezni az őshonos fajokkal történő helyettesítést, elsősorban ott, ahol terjedésükkel jelölő, vagy védett értékeket veszélyeztetnek.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- b. vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten lehetséges

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

Erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, a gazdálkodáshoz a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján igényelhető kompenzáció. A védett

természeti területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a Belsőbárándi-tátorjános természetvédelmi terület létesítéséről szóló 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelet előírásainak betartása kötelező.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése. <i>(Megj: a TT területén a fenti jogszabályok alapján tilos.)</i>
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése, erdőfelújításra vonatkozóan is. <i>(Megj: a TT területén a fenti jogszabályok alapján tilos.)</i>
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében). <i>(Megj: a TT területén a fenti jogszabályok alapján tilos.)</i>
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése. Vágásterület tisztítása kizárólag aprítással.
E51	Felújítás tájhoz fajokkal, illetve célállománnyal <i>(Megj.: pl. kocsányos tölgy (<i>Quercus robur</i>), kocsánytalan tölgy (<i>Quercus paetraea</i> agg.), molyhos tölgy (<i>Quercus pubescens</i>), csertölgy (<i>Quercus cerris</i>), mezei juhar (<i>Acer campestre</i>), mezei szil (<i>Ulmus minor</i>), fehér nyár (<i>Populus alba</i>), tatárjuhar (<i>Acer tataricum</i>)).</i>
E54	Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.
E63	Tájidegen fajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhoz fajokkal elegyítendő.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

8. táblázat: A fás állományok kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban az Aba 0300/7g, 0308/1, 0323d, 0331/2a, 0331/2d, 0331/2h hrsz területén. Erdőszerkezet átalakításnál javasolt előnyben részesíteni a potenciális tatárjuharos-löszölgyesekre jellemző fafajok ültetését (különösen: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), kocsánytalan tölgy (*Quercus paetraea* agg.), molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), csertölgy (*Quercus cerris*), mezei juhar (*Acer campestre*), mezei szil (*Ulmus minor*), fehér nyár (*Populus alba*), tatárjuhar (*Acer tataricum*)).

Kezelési javaslatok indoklása:

A területen jelenleg elsősorban akácok találhatóak, ezek lecserélése őshonos fafajokra javítja a terület természetességét. Az őshonos fafajokkal történő erdőfelújítás hosszú távon eredményezheti a potenciális záró társulás tatárjuharos löszölgyesek kialakulását. A jelenleg nagy kiterjedésben jelen lévő idegenhonos, inváziós fafajok (fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)) eltávolítása a területről megakadályozza a határos. közösségi jelentőségű jelölő gyepek élőhelytípusok (síksági pannon löszgyepek (6250)*, meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)) degradálódását.

5. Kezelési egység kódja, neve: KE5 – vizes élőhelyek (halastó, nádas, csatorna)**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységben tartozik a területen található csatorna, két halastó, nádas foltok, valamint a csatorna partján található gyepek és cserjések.

Érintett védett természeti terület: A kezelési egység nem érint védett természeti területet

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhely:

B1a - Nem tűzégképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjainál

OC/OB – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek / Jellegtelen üde gyepek

	P2b/P2a – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések / Üde és nedves cserjések
	U9 – Állóvizek
Érintett Natura élőhely:	A kezelési egység nem érint Natura jelölő élőhelytípust
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	Kisfészkü aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>) Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vizes élőhelyeken is elengedhetetlen néhány kezelési javaslat betartása a természetközeli élőhely kialakulásához. Így például kerülendő a vízi növényzet irtása. Mellőzni kell a nádgazdálkodást a területen. Hazai fajok védelme érdekében a vizekben az idegenhonos halfajok visszaszorítása elősegítendő, idegenhonos halfajok telepítése nem megengedett. Amennyiben szükséges inváziós növényfajok irtása, úgy az csak a vizekre és a benne élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal történhet.

Vizgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a jelenleg nem üzemelő halastó élőhelyként való fenntartása természetvédelmi szempontból támogatandó, ugyanakkor a horgászati hasznosítása nem javasolt.
- az üzemelő halastó jelenlegi üzemelési rendje természetvédelmi szempontból elfogadható.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A csatornák, vízfolyások mentén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.

9. táblázat: A vizes élőhelyek kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységet érintő rekonstrukciós és fejlesztési javaslatot nem teszünk.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok betartásával biztosítható a környező Natura 2000 jelölő élőhelyek (6440), nádasok, és vízfolyások fennmaradása. A vízi növényzet irtásának, a nádgazdálkodásnak és az idegenhonos halfajok telepítésének tilalma lehetőséget biztosít természetközeli élőhely kialakulására. A trágyázás szabályozása fontos a víz eutrofizációjának megakadályozására.

Kezelési egységek összefoglaló táblázata:

	Erdő	Gyep	Szántó	Vizes élőhelyek	Vadgazdálkodás
KE1 szántóterületek		GY01, GY02, GY08, GY14, GY15, GY23; GY24; GY42, GY48, GY51, GY59, GY68, GY108, GY109	SZ01, SZ04, SZ11, SZ13, SZ14, SZ18, SZ19, SZ21, SZ22, SZ23, SZ24, SZ43, SZ44, SZ45, SZ46, SZ47, SZ48, SZ52, SZ53, SZ55, SZ60, SZ63		V01
KE2 kaszálóterületek		GY01, GY02, GY08, GY14, GY15, GY23; GY24; GY26; GY28; GY29; GY30; GY31; GY34, GY42, GY59, GY64, GY67, GY68, GY73, GY79; GY80; GY103; GY107, GY108, GY109, GY112			V03
KE3 legelőterületek	E69; E70; E73	GY01, GY02, GY08, GY14, GY15, GY23; GY24; GY26; GY28; GY29; GY30; GY31; GY34, GY42, GY48, GY51, GY59, GY68, GY108, GY109	E69, E70, E73		V03
KE4 fás állományok	E05, E06, E07, E12, E25, E30, E39, E50, E51, E54, E62, E63, E65, E69, E70, E73, E83				V01, V02
KE5 vizes élőhelyek				V01, V10, V11, V16, V19, V21, V55	

10. táblázat: Kezelési egységek összefoglaló táblázata

3.2.2 Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület széleinél előfordul a gyepek túlszántása, azaz a szegélyen lévő szántók nem a földhivatali nyilvántartás szerint vannak művelve, hanem kisebb-nagyobb foltokban átlógnak a gyepebe. Ezek

megfelelő magkeveréssel történő visszagyepesítése fontos feladat. A területen okszerűen szántóként hasznosított területek esetében a gazdák egyetértése esetén a visszagyepesítés javasolt (érintett kezelési egység: KE1 szántóterületek).

A területen levő csatornásított Dinnyés-Kajtori-csatorna jelenleg a kívánatosnál gyorsabban vezeti le a vizeket, ezért javasolt a meder morfológiájának változatosabbá tételével, öblök, kiszögellések létesítésével a terület vízháztartásának javítása, mely kedvező hatást gyakorol a mocsárrétekre, melyek így nagyobb eséllyel őrizhetőek meg, természetességük javulhat (érintett kezelési egység: KE2 kaszálóterületek).

A cserjésedő, erdősődő területeken a terjedő őshonos cserjefajok (pl. galagonya (*Crataegus monogyna*), kökény (*Prunus spinosa*)), valamint az idegenhonos inváziós fásszárú fajok (pl. fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*)) visszaszorításával gondoskodni kell a jelölő gyeptársulások kiterjedésének megőrzéséről (érintett kezelési egység: KE2 kaszálóterületek, KE3 legelőterületek).

Erdők esetében lényeges, hogy a tisztásként meglévő gyeprészek ne erdősüljenek be, azok fenntartó kaszálása, akár erdőrézlet szintű lehatárolása hozzájárulna a mozaikos, változatos élőhely létrehozásához (érintett kezelési egység: KE4 fás állományok).

Javasolt a síksági pannon löszgyepet (6250)* és a meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataikat (*Festuco-Brometalia*) (6210) veszélyeztető idegenhonos inváziós fafajú erdő állományok őshonos fajokkal történő felújítása, ez hosszú távon eredményezheti a potenciális záró társulás tatárjuharos lösztölgyesek kialakulását (érintett kezelési egység: KE3 legelőterületek).

3.2.3 Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhely kezelési jellegűek, így beépültek elsősorban a gyepes kezelési egységekre (kaszálóterületek és legelőterületek) megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosított.

Tátorján (*Crambe tataria*):

- érintett kezelési egység: KE3 - legelőterületek

A tátorjános élőhelyen a legeltetés jelenleg csak akkor valósul meg, ha az állattartó telephez közelebb eső területeken nem elég jó a hozam. Ebben az esetben is szigorúan a magaszórást követően (május vége) lehet állatokat hajtani a területre. Ez a gyakorlat előnyös a növény számára, a túl erős legeltetés megtizedeli az állományt, mivel a juhok előszeretettel fogyasztják. Cserjeirtásra a nem kezelt részeken várhatóan már néhány éven belül, a már kezelt részeken pedig a későbbiek során ismételtlen szükség lehet. A leirtott területeken szárazzással a spontán cserjésedésnek elejét lehet venni. Elsősorban az akácos ültetvényekből terjedő akác irtása legalább 3-5 éven belül időszakos feladat lesz a legtöbb tátorján-élőhelyen. Az irtást a következő években meg kell ismételni. Amennyiben a védett területek bizonyos részein a tátorján visszaszorulóban van, indokoltá válik a mesterséges termésterjesztés, a környéken gyűjtött termések kiszórásával. A gyűjtést vagy a szomszédos, nagyobb, stabil szubpopulációkban, vagy a környék nem védett részein kell végezni, július végén vagy augusztusban. A kis populációk kihalásának megakadályozásában a leghatékonyabb módszer a termések elvetése. A helyben, vagy a környék nagyobb populációiból július – augusztus során begyűjtött magokat ősszel (októberben) kell elvetni. A balatonkenesei gyakorlat szerint: kb. 50-100 db, egyenként mintegy 20×20 cm-es kis négyzetben a gyepet kapával vagy ásóval fel kell törni, a gyökereket el kell távolítani, majd a kis „magágy” közepén 2 cm

mélyre 2-3 db tátorján-termést kell vetni. (A „magágyak” számát a tapasztalatok alapján változtatni lehet). A magvetés helyeit célszerű megjelölni, majd az eredményességet folyamatosan regisztrálni. Mivel a tátorjános élőhelyek szomszédságában közel 40%-ban található szántók, s ezek felől erőteljes gyomosodásra és vegyszerbejutásra lehet számítani, ezért indokolt pufferterületek kialakítása. A szántóföldeknek a völgyperemekkel párhuzamos, kb. 50-100 m-es szegélyét védőzónává kell átalakítani, amit rendszeresen kaszálni kell.

Ürge (*Spermophilus citellus*)

- érintett kezelési egység: KE2 - kaszálóterületek; KE3 - legelőterületek

A közösségi jelentőségű jelölő faj, az ürge (*Spermophilus citellus*) visszatelepítése kívánatos az eredeti élőhelyére.

Az összegyűjtött adatok, illetve az eddigi tapasztalatok alapján érdemes a jövőbeni telepítések időpontjait az ürgék életciklusához igazítani. Az áttelepítendő ürgelétszám megválasztásánál nem muszáj feltétlen több százas nagyságrendben gondolkodni, mert amennyiben minden tényező adott, kevesebb egyedszámmal is elérhető a siker. Telepítés előtt élőhely felméréssel ki kell választani az ürgék számára legalkalmasabb élőhelyet, lehetőleg olyat, ahol bizonyított az ürge korábbi előfordulása. Befogáshoz érdemes az ürgék számára legkevesebb stresszel járó módszert, az élvefogó csapdát használni. Kiengedésnél a könnyebb alkalmazkodást segítve, érdemes előrefűrt lyukakat készíteni, illetve szétszéledés elkerülése végett a kiengedés területét körbekeríteni, a lyukakat pedig valamilyen eszközzel ledugózni. A kiengedés közben és után az állatokat élelemmel kell ellátni. Fűvel, gabonafélékkel, gyümölcsökkel. Valamint azokat több napig éjjel-nappal őrizni a ragadozók telepített állatokból történő zsákmányszerzésének elkerülése végett. A telepítést követően pedig a területet évenként monitorozni szükséges. A telepítés és a monitorozás tapasztalatait, eredményeit dokumentálni kell.

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

- érintett kezelési egység: KE2 - kaszálóterületek; KE5 - vizes élőhelyek

A nagy tűzlepke védelme érdekében szükséges a gyepterületek élőhelykímélő kezelése, különös tekintettel az üde és mérsékelt nedves gyepekre, sík- és hegyvidéki kaszálórétegre. Fontos a vízháztartási viszonyok megőrzése, a káros szukcessziós folyamatok megakadályozása. A nagy tűzlepke élőhelyeit javasolt kaszálással, vagy extenzív legeltetéssel hasznosítani, az üde, nagyobb produktumú kaszálórétegen évi kétszeri, míg a soványabb, gyengébb minőségű gyepeken egyszeri kaszálással. A kétszer kaszált területeken az első kaszálást lehetőleg május 31-e előtt, de legkésőbb június 15-ig végezzék el, míg a második kaszálást augusztus második felére vagy szeptemberre időzítsék. A kaszálások során a nagy tűzlepke tápnövényeinek védelme és az imágók nektárforrásának biztosítása érdekében mindenképpen szükséges kaszátlan sávok (ún. búvósávok) vagy foltok meghagyása, amelyek az egyes kaszált parcellák területének minimum 5% de maximum 15%-át fedjék le. A kaszátlan sávok szélessége a szegélyhatás csökkentése érdekében mindig haladja meg a két métert, kaszátlan foltok fennhagyása esetén pedig területenként legalább két foltot célszerű fennhagyni. A gyomosodás elkerülése érdekében a kaszátlan sávokat-foltokat évente más területen kell kijelölni. A búvósávokat, kaszátlan foltokat az évente egyszer kaszált gyepeken is meg kell hagyni, ugyanis a júniusban vagy júliusban történő kaszálás a nagy tűzlepkét korai fejlődési szakaszban (hernyó, báb) éri, amikor a populáció sokkal sérülékenyebb. Legeltetés esetén javasolt az extenzív gyeptáplálkozásra előírt hektáronkénti 0,3-0,5 számosállat, és a mozaikos, adagoló legeltetés, különös figyelemmel a túllegeltetés és taposáskár elkerülésére.

A nagy tűzlepke rendszeresen tenyészik határzónákban, beleértve a természetes és mesterséges vízfolyásokat, erdőszegélyeket illetve vonalas létesítményeket (utak, vasutak rézsúje, villanypászta stb.) követő gyepekben, magaskórós szegélytársulásokban is, ezért célszerű ezeket az élőhelyeket is (a lehetőségeknek megfelelően) kaszálással vagy legeltetéssel hasznosítani, a fenti javaslatok figyelembe vételével.

A nagy tűzlepke potenciális élőhelyeinek egy jelentős részét (ártéri legelők, felhagyott kaszálók) a behurcolt óriás aranyvessző (*Solidago gigantea*) inváziója veszélyezteti. Az óriás aranyvessző állományait azonban a fent ismertetett kezelések erősen visszaszorítják, elősegítve a gyepek regenerálódását, ezért a nagy tűzlepke populációinak védelme érdekében ezeket a felhagyott gyepeket újra kezelés alá kell vonni.”

Ráncos gyászbogár (*Probatiscus subrugosus*)

- érintett kezelési egység: KE3 - legelőterületek

Mint kizárólagosan löszgyepekhez kötődő faj, védelmének elengedhetetlen része ezen élőhelyek természetessége és zavartalansága. A löszgyepek felszántása az állomány megsemmisüléséhez vezethet. A faj védelméhez elengedhetetlen a cserjésedés és az özönnövények visszaszorítása a területen. Fontos a rendszeres kaszálás és kíméletes legeltetés, amely megakadályozza a felhalmozódó füavarr le bomlását. Fontos és hangsúlyos az égetés teljes kizárása az (potenciális) élőhelyről.

3.2.4 Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú rendszeres felmérések a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek. A felmérések egyrészt a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak változását követik nyomon, másrészt veszélyeztetett és vagy természetközeli társulások megfigyelésére irányulnak.

A Belsőbárándi löszvölgy területén rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül az alább felsorolt védett és fokozottan védett növényfajok. A felméréseket minden esetben az NBmR „Védett edényes növényfajok monitorozása” (Verzió: 2011. május 19.) protokollban lefektetett módszerek alapján végzik a szakemberek. Az egyes fajok után felsoroljuk az NBmR szerinti mintavételi módszert. Az „A” mintavételi típusba sorolt fajok esetében az összes ismert lelőhely felmérését el kell végezni egy vegetációs perióduson belül az állományméret (számossági érték) meghatározásával, a „B” mintavételi típusba sorolt fajok esetében az összes ismert lelőhely közül minimum 5 db, kiválasztott populáció felmérését kell elvégezni egy vegetációs perióduson belül, állományméret (számossági érték) meghatározásával. A TT kezelési tervével összhangban a borzas macskamenta és a tátorján esetében évente kell állományszámlálást végezni.

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
szennyos ínfű (<i>Ajuga laxmannii</i>)	Belsőbáránd löszvölgy	B
borzas macskamenta (<i>Nepeta parviflora</i>)	Belsőbáránd löszvölgy	A
tátorján (<i>Crambe tataria</i>)	Belsőbáránd löszvölgy	A

11. táblázat: Belsőbárándi löszvölgy területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért fajok és módszerei

Egyéb a Belsőbárandi löszvölgy területén végzett felmérésekből előkerült, a fenntartási terv szempontjából fontos, az élőhelyvédelmi irányelv mellékletében felsorolt fajokat az alábbiakban röviden ismertetjük.

A közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) állományának részletes vizsgálata célzott kutatás keretében annak megállapítására, hogy található-e a területen szaporodóképes állománya.

Célzott kutatásra lenne szükség annak eldöntésére, hogy az élőhelyvédelmi irányelv mellékletein felsorolt kétéltű- és hüllőfajok közül melyek fordulnak elő a területen a már ismerteken kívül. Valószínűsített fajok a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), rézsikló (*Coronella austriaca*).

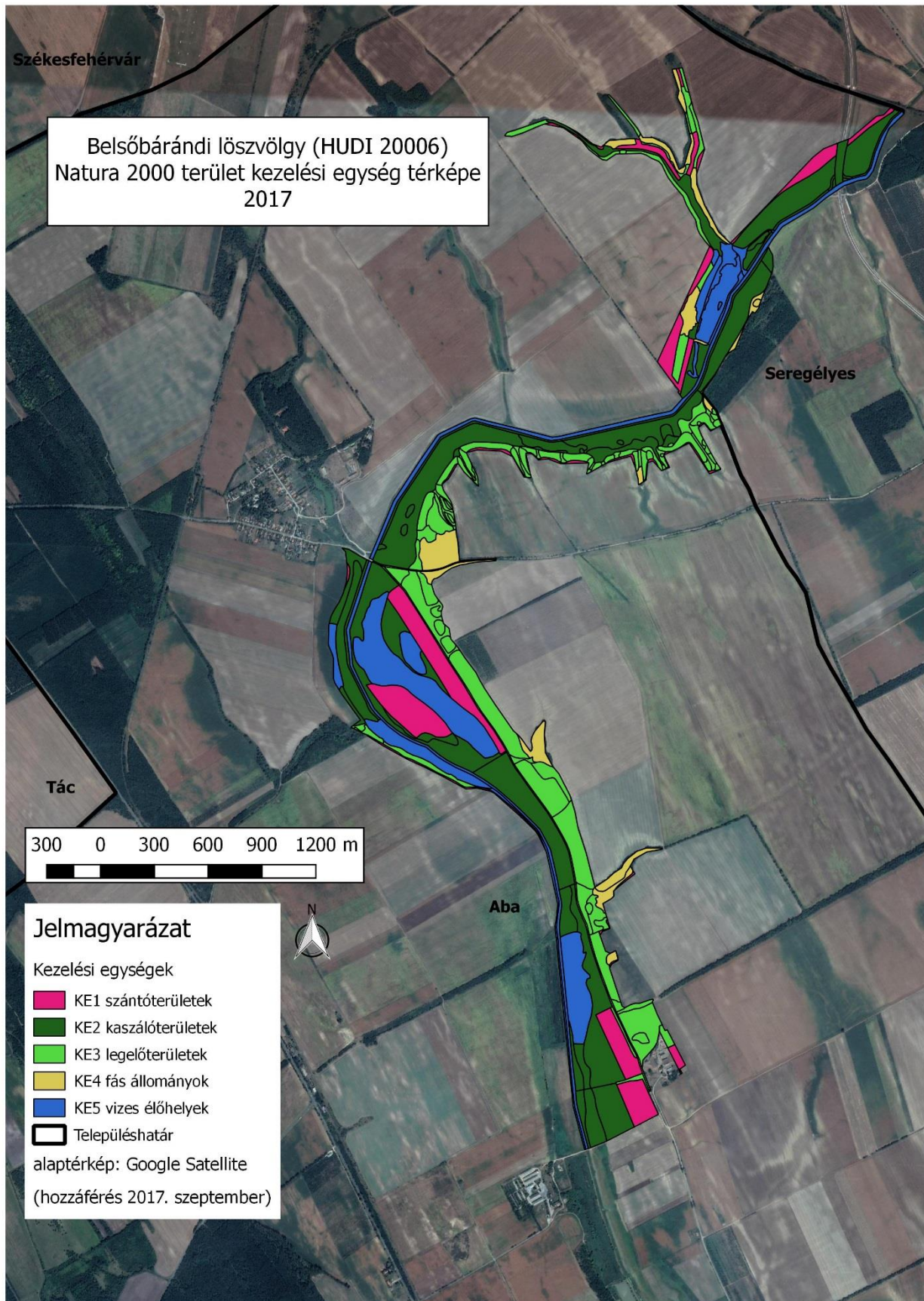
További célzott kutatás, transzekt menti számlálás, fogás, jelölés, visszafogás szükséges a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának pontosabb meghatározásához.

A ráncos gyászbogár (*Probiticus subrugosus*) tekintetében a részletes vizsgálat lehetősége nagyon korlátozott. Jelenléte nehezen kimutatható kis egyedszáma és éjszakai aktivitása miatt. Lehetséges módszer lehet az időszakonkénti talajcsapdázás a faj aktív, esti periódusában.

A monitorozás és a hatékony állománykövetés érdekében javasoljuk a fajfelmérések rendszeres folytatását, és az élőhelytérkép 10-12 évenkénti frissítését. A területen található idegenhonos inváziós fajok terjedésének nyomon követése szintén javasolt az élőhelytérképezéshez kapcsolódó terepi felméréssel.

3.2.5 Mellékletek

Kezelési egységek térkép:

Kezelési egységek által érintett hrsz.-ek és erdőrészek táblázat:

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Terület (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek			
KE1	Szántóterületek	35,5	ABA	ABA			
			0283/4a 0300/7c 0335/2 325c	79I			
			0283/4d 0300/7d 0335/5 325d	79K			
			0283/5c 0300/7f 0335/7a 337	84B			
			0283/6d 0300/7h 0335/7f				
			0296/7 0300/9a 0335/7g				
			0300/15b 0308/3 0343/1a				
			0300/17b 0308/4 0343/10				
			0300/18a 0331/2d 297				
			0300/18b 0331/2g 325a				
0300/7b 0331/2h 325b							
KE2	Kaszálóterületek	110,55	ABA	ABA			
			0283/4a 0300/15b 0300/7k 0335/7g 325d	79F			
			0283/4d 0300/16b 0300/9b 0343/1a 334	79J			
			0283/5c 0300/17b 0308/2 0343/1b 337	79K			
			0283/6d 0300/18b 0308/3 0343/10	79G			
			0296/5 0300/7a 0308/4 297				
			0296/7 0300/7b 0335/2 299				
			0300/10b 0300/7c 0335/6 307				
			0300/11b 0300/7d 0335/7a 325a				
			0300/13b 0300/7f 0335/7d 325b				
			0300/14b 0300/7h 0335/7f 325c				
			SEREGÉLYES	SEREGÉLYES			
			0560/1 0561/2 0576/1	1B			
KE3	Legelőterületek	62,17	ABA	ABA			
			0283/4a 0300/15b 0300/9a 0331/2d 297	79I			
			0296/7 0300/16b 0300/9b 0331/2g 323a	79J			
			0300/10a 0300/17a 0308/1 0331/2h 323b	79K			
			0300/10b 0300/17b 0308/2 0335/2 323c	79D			
			0300/11b 0300/18a 0308/3 0335/5 323d	79G			
			0300/13a 0300/18b 0308/4 0335/7a 324	79H			
			0300/13b 0300/7d 0312/6 0335/7d 326	83A			
			0300/14a 0300/7f 0331/2a 0335/7f	83B			
			0300/14b 0300/7g 0331/2b 0335/7g	84B			
			0300/15a 0300/7h 0331/2c 0343/1a				
			ABA	SEREGÉLYES			
			-	1A			
			KE4	Fás állományok	16,37	ABA	ABA
						0283/4a 0308/1 297	79I 84B
0296/5 0308/2 323a	79F						
0296/7 0308/3 323c	79J						
0300/7a 0308/4 323d	79K						
0300/7b 0312/6 326	79D						
0300/7d 0331/2a	79E						
0300/7f 0331/2b	79G						
0300/7g 0331/2d	79H						
0300/7h 0331/2g	83A						
0300/7k 0331/2h	83B						
SEREGÉLYES	SEREGÉLYES						
0561/2	1A 1NY 1B						
KE5	Vizes élőhelyek	56,1	ABA	ABA			
			0283/4a 0300/7k 325c	79J			
			0283/4d 0335/6 325d	79G			
			0283/6d 0335/7a 334				
			0296/5 0343/1a 337				
			0300/7a 0343/1b				
			0300/7b 0343/10				
			0300/7c 297				
			0300/7d 299				
			0300/7h 307				
			0300/7j 325a				
			SEREGÉLYES	SEREGÉLYES			
			0576/1 0576/2 0576/3	-			

3.3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Belsőbárándi löszvölgyek (HUDI20006) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Korm.rendelet az irányadó. A tervezési területnek része a Belsőbárándi-tátorjános Természetvédelmi Terület, melynek kezelési tervét a 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelet melléklete tartalmazza.

Továbbá a terület 91,4%-a az országos ökológiai hálózat része is egyben (magterület, ökológiai folyosó és puffertérület övezet egyaránt található), melyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik.

A terület 82%-ban magánkézben van, hasznosítását tekintve pedig lényegében egy gazda műveli a területet.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1 Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A mezőgazdasági támogatások igénybevételéhez az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet nyújt segítséget.

A területen előforduló élőhelytípusok alapján a megfelelő művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe:

Erdészeti támogatások:

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet, valamint a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján igényelhető kompenzáció.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A VP5-8.4.1.-16 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza a támogatás részletes feltételeit.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet, valamint a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás
- tarvágást követő teljes erdőszerkezetátalakítás
- alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás

Mezőgazdasági támogatások:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében is igényelhető támogatás a horizontális gyepgazdálkodási tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5 éves időtartamra.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nem termelő mezőgazdasági beruházásokhoz nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 33/2008 (III. 27.) FVM rendelet és a VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások felhívás célja az agrár-élőhelyek környezeti hozzáadott értékének növelése, ösztönözve a gazdálkodót szántóinak többek között gyepterületté való átalakítására. A szántóterületek visszagyepesítésével a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek állapota javítható, a káros hatások csökkenthetőek.

A Natura 2000 területen található gyepekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet, valamint a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján igényelhető kompenzációs támogatás.

3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

Az élőhelyek mozaikos eloszlása miatt a gazdáknak pillanatnyilag nem éri meg az élőhelyek szerint eltérő módon művelni a területet. A hektár alapú támogatási rendszer helyett a területfüggő támogatás javasolt egyes kiemelt élőhelyek, fajok élőhelye tekintetében. A gazdálkodók értékmezőrző tevékenységet végeznek, és a jelenlegi támogatási összeg mellett ezen esetekben nem éri meg a gazdálkodás. Kis, értékes területekre a nagyobb támogatási összeg motiválttá teheti a gazdálkodókat, mert nehezebb kezelni és betartani az előírásokat kis területen, mint sok száz hektáron. A támogatások élőhely típusonkénti súlyozása előnyösen hatna a terület művelésére, mivel a jelenlegi támogatási rendszer a nagy területeken gazdálkodóknak kedvez.

Cserjésedés visszaszorítására és az inváziós fajok eltávolítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. Olyan támogatási rendszert javaslunk, amely a cserjésedés, illetve a fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást.

3.3.2 Pályázatok

A területen pályázat nincs folyamatban.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
Előzetes szakmai véleményezés	gazdálkodók, érintett hatóságok	20 hatóság, 5 magángazda	2015.október 12.	25 db levél, ugyanennyi e-mail
szakmai terepbejárás	érintett hatóságok	20 szervezet	2016.05.03.	4 fő
gazdafórum	gazdálkodók, települési önkormányzatok	5 magángazda	2016.05.19.	3 fő
önkormányzati közzététel	gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Aba, Seregélyes önkormányzata	2016.08.18. 2016.08.16.	-
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok	területileg érintett hatóságok	2016.07.29.	20 db levél
honlap	lakosság		2016.12.09.	-

12. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Belsőbárándi löszvölgyek (HUDI20006) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2015. október 12-én az érintett hatóságokat és magántulajdonosokat tájékoztattuk a tervek készítéséről, és előzetes véleményüket kértük a tervekkel kapcsolatosan.
- 2016. május 3-án szakmai terepbejárás történt, amelynek során az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés.
- 2016. május 19-én gazdafórum keretében ismételten megtörtént a terv egyeztetése. Erre az eseményre kifejezetten a területen ténylegesen gazdálkodó érintetteket vártuk.
- a fenntartási terveket 2016. július 29-én megküldtük az érintett önkormányzatoknak kifüggesztésre. Ezzel egyidőben megküldtük e-mailen majd postai úton is az érintett hatóságoknak a tervet, a véleményeket augusztus 15-ig vártuk vissza.

3.4.2 A kommunikáció címzettjei

A Belsőbárándi löszvölgy Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg.

1. előzetes szakmai véleménykérés

címzett: helyben érintett gazdálkodók, illetve hivatalok

- Aba Város Önkormányzata
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata
- Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály Építésügyi Osztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály

- Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala
- MME Fejér Megyei Helyi Csoport
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
- Fejér-megyei Rendőr-főkapitányság
- Vadex Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Országos Erdészeti Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- helyi gazdálkodók

2. szakmai terepbejárás

címzett: helyben érintett gazdálkodók, illetve hivatalok

- Aba Város Önkormányzata
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata
- Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály Építésügyi Osztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- MME Fejér Megyei Helyi Csoport
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Közvetlen kezelésű Ingatlan gazdálkodói Igazgatóság
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Vadex Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Országos Erdészeti Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)

résztevők száma: 4 fő

alátámasztó dokumentum: jelenléti ív, emlékeztető (4. számú melléklet)

3. gazdafórum:

címzett: helyben érintett gazdálkodók

részvevők száma: 3 fő

alátámasztó dokumentum: jelenléti ív, emlékeztető (5. számú melléklet)

4. önkormányzati közélet

címzett:

- Aba Község Önkormányzata
- Seregélyes Község Önkormányzata

érintettek száma: 2 hivatal

alátámasztó dokumentum: 2 db postai levél, 2 db igazolás (6. számú melléklet)

5. véleményezési kérelem

címzett:

- Aba Város Önkormányzata
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata
- Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály Építésügyi Osztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- MME Fejér Megyei Helyi Csoport
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Közvetlen kezelésű Ingatlan gazdálkodói Igazgatóság
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Vadex Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Országos Erdészeti Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)

beérkezett vélemények száma: 4 db

alátámasztó dokumentum: kiküldött postai levelek és e-mailek

3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vélemény adó érintett	Időpont	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	2015. október 30. 2016. augusztus 11.	<u>Előzetesen:</u> Felhívták a figyelmet a vízellátás, szennyvízelhelyezés, csapadékvizek, és a felszíni vizek kezelésének esetében érvényes jogszabályokra. <u>Egyeztetés:</u> A Natura 2000 terület vízbázist nem érint, ugyanakkor felhívták a figyelmünket a vonatkozó jogszabályokra.	A jogszabályokat a tervezés során figyelembe vettük, de ez a kezelési előírásokat nem befolyásolja..
Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala	2015. november 6.	<u>Előzetesen:</u> a területen található 17038, 32105, illetve a 22310 egyedi azonosítószámú régészeti lelőhely. Ennek védelmének fontosságára, illetve az ide vonatkozó jogszabályra hívták fel a figyelmet.	Az említett lelőhelyek a terv I./1.6 fejezetébe bekerültek, a jogszabályokat a terv készítésekor figyelembe vettük.
Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	2015. november 16.	<u>Előzetesen:</u> tervekészítés során szükséges figyelembe venni a már elkészült kezelési tervet a Belsőbaránt-tátróján TT-re vonatkozóan. Aba 0335/5 hrsz-on létesített szérűskert művelési ág váltásáról szóló kérelem elbírálása folyamatban van.	A kezelési tervben foglaltakat a tervekészítés során figyelembe vettük. A művelési ág változtatási kérelem a tervezési területen kívül található, meglévő állattartó telephez kapcsolódik. Az érintett terület degradált, jelölő faj és élőhely nem található rajta, a változtatás nem igényel tervi módosítást.
Fejér-megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság	2015. november 20. 2016. augusztus 16.	<u>Előzetesen:</u> Nincs javaslatuk, hozzászólásuk. <u>Egyeztetés:</u> Nincs javaslatuk, hozzászólásuk	-
Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2015. november 18. 2016. augusztus 15.	<u>Előzetesen:</u> a Dinnyés-Kajtori csatorna fenntartó kotrása 2016-ban fog megtörténni. A 219/2004 (VII.21.) Korm.rendelet alapján a terület érzékeny besorolású. A Vízyűjtő-gazdálkodási terv felülvizsgálati anyagai elérhetők a www2.vizeink.hu, illetve a www3.vizeink.hu oldalakon. <u>Egyeztetés:</u> A Dinnyés-Kajtori-csatorna kotrása során keletkező hordalék területről való elszállítása indokolatlanul magas többletköltséggel jár. Javasolják a csatorna külön kezelési egységként való elkülönítését. Ezen kívül nincs szó a tervben a vízfolyásokhoz kapcsolódó fásítási, fakitermelési, fenntartási munkákkal kapcsolatos előírásokról, amit pótolni javasolnak.	Az észrevétel a tervben részben megjelenítésre került, a hordalék elszállítás továbbra is ideális lenne, amennyiben nem lehetséges, úgy a helyszíni elhelyezés is megtörténhet. A csatorna külön kezelési egységként kezelését nem látjuk indokoltnak, értékek védelme önállóan nem kötődik a csatornához.
Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.	2015. november 16. 2016. augusztus 19.	<u>Előzetesen:</u> Megírták az egyes hrsz-okhoz tartozó tulajdonviszonyokat, illetve megállapították, hogy a tervekészítés szempontjából javaslatot nem kívánnak tenni. <u>Egyeztetés:</u> A korábbiakhoz képest kiegészítő javaslattal nem kívánnak élni.	-
MME Fejér Megyei Helyi Csoport	2015. december 15.	<u>Előzetesen:</u> Megküldték a területre rendelkezésükre álló élőhelytérképet és védett faj adatokat. Feltárták a problémákat, melyek lényegében megegyeznek a DINPI által feltárt problémákkal. Az egyes élőhelyekre vonatkozóan részletes javaslatokat küldtek a legeltetés illetve kaszálás szabályozására, az idegenhonos faállományok cseréjére.	A tervekészítés során az MME által küldött javaslatcsomagra nagymértékben támaszkodtunk.
Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság	2015. október 27.	<u>Előzetesen:</u> Felhívták a figyelmet a hírközlési építmények elhelyezéséről szóló jogszabályokra.	A jogszabályok a tervezést nem befolyásolták-

13. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A HUDI20006 Belsőbárándi löszvölgy Natura 2000 terület Magyarország Kistájainak Katasztere alapján az Alföldön, azon belül a Közép-Mezőföld kistájon található. A kistáj 97 és 204 m közötti tszf magasságú, lösszel fedett hordalékkúpság. A Közép-Mezőföldet a szerkezetileg előrejelzett Seregélyesi-völgy és a vele párhuzamosan kialakult, enyhén tagolt síksági típusba sorolható süllyedékterület nagyjából két egyenlő nagyságú részre osztja. Felszínüket a löszre jellemző lepusztulásformák (löszdolinák, löszmélyutak, löszkutak) valamint eróziós-deráziós völgyek sűrű hálózata tarkítja.

1.1.1. Éghajlati adottságok

Mérsékelt meleg, száraz vidék. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C, a vegetációs időszaké 17,3-17,4 °C. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0°C. A téli abszolút minimumoké -16,0 °C. Az évi csapadékösszeg 540-580 mm. A tenyészidőszakban 320-340 mm eső valószínű. A hótakarós napok átlagos száma 30-34, az átlagos maximális hóvastagság 20-22 cm. Az ariditási index 1,3 körül. A leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélesség 2,5-3,3 m/s. Az éghajlati adottságok a Kárpát-medencében a jégkorszak óta megtalálható természetes társulások létét alapvetően nem veszélyeztetik. A jövőbeni klímaváltozás hatásai nem felbecsülhetők.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A tervezési területen a Dinnyés-Kajtori csatorna található, amely a Velencei-tó levezetője. Ma már a Velencei-tó és vele együtt a Dinnyés-Kajtori csatorna vízállását is mesterségesen irányítják. Korábban az árvizek főleg a tavaszi hóolvadás idején, a kisvizek pedig ősszel voltak a leggyakoribbak. A vízminőség I. osztályú.

A Belsőbárándi-völgy a Sióhoz kapcsolódva vízgazdálkodási szempontból belvízi öblözetnek minősül, ahol általánosságban a cél a területre jutó felszíni vizek minél gyorsabb levezetése. A talajvíz szempontjából jól elkülönül egymástól a völgyalj és az oldal. Az alsó területeken – köszönhetően a csatorna töltésének – időszakosan nedves, esetenként vízállásos területek alakultak ki. Ennek oka, hogy a töltés depóniáján keresztül nem tud a vízfolyásba jutni a völgy aljára érkező víz, illetve néhol a mederfenéknél is mélyebben elhelyezkedő területek találhatóak. Az oldalak löszanyaga a rájuk kerülő csapadékot hamar levezeti, a zárt vegetációnak köszönhetően eróziós árkok nem képződnek.

A talajvíz mélysége a löszhátak alatt 4-6 m, az alacsonyabb felszíneken 2-4 m között, a völgytalpakon 2 m felett van átlagosan. Mennyisége sehol sem számottevő. Kémiai jellege főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége általában 15-25 nk° között van. A rétegvíz mennyisége nem éri el az 1 l/s.km²-t.

1.1.3. Talajtani adottságok

A tervezési terület mindkét völgyében lösz az alapkőzet, ennek megfelelően az uralkodó talajtípus a mészlepedékes csernozjom. A talaj humusztartalma vizsgálatok szerint a völgyoldal égtáji kitétségétől, ennek megfelelően a növényzeti típustól jelentős mértékben függ. A xeromezofil löszgyepek talajának humusztartalma eléri a 6%-ot, míg a xerofil löszgyepek talaja átlagosan 4,5% körüli (HORVÁTH 2010). A terület élőhelyei a talajtani adottságoknak megfelelően alakultak ki. A talajok jellegének gyors változása nem várható, ezért a jövőben sem befolyásolják az élőhelyek fennmaradását.

1.2. Természeti adottságok

A természetmegőrzési terület az erdőssztyepp zónába tartozik. A löszplató nagy része potenciális erdőterület, a meredekebb völgyoldalakon löszgyepek képviselik az eredeti vegetációt. Az évszázadok óta művelt tájban ma legjellemzőbbek a nagytáblás szántók. A természetközeli vegetáció maradványai a hullámos felszínbe bevágódó kisebb löszvölgyekben, a többszörösen elágazó völgyrendszerekben, a homokos talpú laposokban maradtak fenn.

A meredek völgyoldalak némelyikén még manapság is fajgazdag, ősi löszpusztagyepek, illetve félszáraz erdőssztyepprétek (xeromezofil löszgyepek) találhatóak. A fásszárú növényzet főként akácokból és más tájidegen fajok ültetvényeiből áll. Lösztölgyes-fragmentum ezen a vidéken nem maradt fenn. Gyakoriak a galagonyás cserjések, melyek a legeltetés nagyarányú felhagyása miatt a gyepek rovására terjednek. A völgyaljakban nádas mocsarak, magassárrétek, kaszált, ritkán legeltetett üde és kiszáradó mocsárrétek maradtak meg.

A Dinnyés-Kajtori-csatorna bal partjával párhuzamosan fut az a völgyoldal, amely kis mellékvölgyeivel a Seregélyestől húzódó löszplatót zárja le. A völgy legértékesebb része Aba Belsőbárándtól északkeletre helyezkedik el. Itt találhatóak azok a völgyoldalok, amelyeken a löszpusztagyep nagyrészt eredeti állapotban fennmaradt állományai tenyésznek. A löszgyepek különböző típusai jól megfigyelhetők itt, a xerofil, egészen nyílt, erodálódó talajú állományoktól kezdve a kétszikűekben gazdag, magas diverzitású típusokon át, az inkább északias kitettségű oldalakra jellemző, széleslevelű pázsitfűvek által dominált xeromezofil állományokig. Hazai viszonylatban egyedülálló az a fragmentum, amelyben a tátorján (*Crambe tataria*), a borzas macskamentával (*Nepeta parviflora*), a szennyes ínfüvel (*Ajuga laxmannii*), peremizsekkel (*Inula oculus christi*, *I. hirta*, *I. germanica*, *Inula x hybrida*), tavaszi hériccsel (*Adonis vernalis*) él együtt, és amely fajgazdagságával tűnik ki a szomszédos foltok közül.

A völgyoldalokon legeltetés folyik, ennek intenzitása az északi részek felé egyre kisebb. Az Ebvártól északra elhelyezkedő részeket talán korábban sem legeltették intenzíven, ezért a völgyrendszerben legelési gradiens alakult ki: a seregélyesi határ közelébe eső völgyoldalokon több a ritka, jellegzetes löszpusztai és erdőssztyepp növény. Az esetenkénti égetést azonban még a tátorjános völgyoldalok sem kerülhették el. A völgyaljban rendszeresen kaszálnak, ahol a kaszálóréteken kívül kiszáradó mocsárrétek és nádas foltok találhatóak. A tervezési terület állattani szempontból kevésbé jelentős. A területet korábban kiemelkedő értéke az ürge (*Spermophilus citellus*) volt, azonban mára nem ismert szaporodó állománya a területen. A Belsőbárándi-löszvölgyben a fészkelő madárfajok túlnyomó többsége talajon költő énekesmadár. A területen fészkel többek között a réti tücsökmadár (*Locustella naevia*), sárga billegető (*Motacilla flava*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*). A terület völgytalpi része a haris (*Crex crex*) potenciális fészkelőhelye, megjelenése nedvesebb években várható. A terület megfelelő életfeltételeket biztosít több gyíkfajnak, ezek pontos állománya a terület nagysága és a tematikus kutatások hiánya miatt nem ismert. A Dinnyés-Kajtori csatorna és környezete megfelelő élőhelyet jelent kételtű fajok (pl. barna varangy (*Bufo bufo*), barna ásóbéka *Pelobates fuscus*)) számára. A kezelési terv elkészítésének időpontjáig a területen nem készült a gerinctelen állatokról átfogó felmérés. Szórványos terepi megfigyelések alapján megtalálható többek között a bikapók (*Eresus cinnabarisus*), nappali pávaszem (*Inachis io*), kardos lepke (*Iphiclides podalirius*) és a fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*).

A Belsőbárándi löszvölgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai.

<i>A-NÉR élőhely kódja</i>	<i>A-NÉR élőhelytípus elnevezése</i>	<i>Natura 2000 élőhelytípus kódja</i>	<i>Natura2000 élőhelytípus elnevezése</i>	<i>Terület (%)</i>
B1a	Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások			12,61
B5	Nem zombékoló magassásrétek			1,53
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál			4,94
D34	Mocsárrétek	6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétjei	35,02
H4	Erdőszyepprétek, felszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok	6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	2,19
H5a	Löszgyepek, kötött talajú sztyepprétek	6250*	Síksági pannon löszgyepek	10,73
M6	Sztyeppcserjések	40A0*	Szubkontinentális peripannon cserjések	0,01
OB	Jellegtelen üde gyepek			0,58
OC	Jellegtelen száraz-felszáraz gyepek			9,71
P2a	Üde és nedves cserjések			0,16
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések			0,58
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok			0,05
S1	Ültetett akácok			5,42
S2	Nemesnyárasok			0,23
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai			0,32
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok, fasorok			0,04
T1	Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák			12,65
U11	Út- és vasúthálózat			1,51
U4	Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók			0,17
U9	Állóvizek			1,55

14. táblázat: A tervezési terület főbb élőhelytípusai

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek és adataik:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)	
		Jelenlegi	Javasolt
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	B	B
6250*	Síksági pannon löszgyepek	B	B
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	B	B

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)	
		Jelenlegi	Javasolt
40A0	Szubkontinentális peripannon cserjések	C	C

15. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

(a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

Élőhely neve: Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

Élőhely kódja: 6210

Élőhely előfordulásai a területen: A löszvölgyek meredek oldalait borítja a nem erdősített, vagy degradált részeken a völgy északi részén (ld. 2. számú melléklet)

Élőhely kiterjedése a területen: Natura 2000 adatlap alapján 42,1 ha, a 2016. évi felmérés alapján 6,15 ha - a fenntartási tervhez 2016-ban készített élőhely térkép alapján kisebb az élőhely kiterjedése, mint a korábban becsült, nem valós változás, pontos terepi felmérés

Élőhely jellemzése:

Xeromezofil löszgyep Á-NÉR 2011 kódja: **H4**, sok esetben löszgyepekkel, jellegtelen szárazgyepekkel keverten fordul elő.

Társulástani besorolás: *Euphorbio pannonicæ – Brachypodietum pinnati*

Az északias kitettségű, általában meredek lejtők zárt, többszintű gyepek. Az állományalkotó faj a *Brachypodium pinnatum*, amelyhez különböző borítási értékekkel a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*) társul. Gyakran előfordul benne a hegyi fogtekerics (*Danthonia alpina*), a pelyhes zabfü (*Avenula pubescens*), a franciaperje (*Arrhenatherum elatior*) és a csomós ebír (*Dactylis glomerata*). Konstans eleme a magyar kutyatej (*Euphorbia pannonica*), jellemző a koloncos legyezőfü (*Filipendula vulgaris*), tarka koronafürt (*Coronilla varia*), magyar cickafark (*Achillea pannonica*), tejoltó galaj (*Galium verum*), homoki gurgolya (*Seseli annuum*), budai imola (*Centaurea sadleriana*), kardos peremisz (*Inula ensifolia*), hengeresfészű peremisz (*Inula germanica*), borzas peremisz (*Inula hirta*), festő rekettye (*Genista tinctoria ssp. elatior*), sátorozó margitvirág (*Chrysanthemum corymbosum*), sárga len (*Linum flavum*), szennyes infű (*Ajuga laxmannii*), pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*), néhol az erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), homoki kocsord (*Peucedanum arenarium*). Előfordulhat, hogy valamelyik névadó faj hiányzik, azonban a többi jellemző növény alapján ebben az esetben is legtöbbször egyértelműen azonosítható a típus. Természetvédelmi jelentősége kiemelkedő, jó néhány védett növényfaj kötődik ehhez a társuláshoz —pl. erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), csillag őszirózsa (*Aster amellus*), sárga len (*Linum flavum*)—, másrészt fennmaradása erősen veszélyeztetett. A típus fajgazdag változata kis kiterjedésben fordul elő. A terület nagyobb részén a társulás szegényesebb típusa a jellemző. Jellemző a diverzitás csökkenés, ami az egykori intenzívebb legeltetésnek a következménye. Eltűntek a ritkább fajok, az általánosabban előfordulók némelyikének dominanciája viszont megnőtt, mint a buglyos kocsordé (*Peucedanum alsaticum*) és a szarvas kocsordé (*P. cervaria*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az állományok a völgyrendszer északkeleti végénél található lejtőkön és mellékvölgyekben a legjobb állapotúak, fajgazdagok, számos ritka fajjal, természetességük 5-ös. Nyugat-délnyugat

felé haladva, a Belsőbáránd – Seregélyes földút felé közeledve a gyepek 4-es, majd 3-as természetességi értékűek.

Élőhely veszélyeztetettsége: közepes mértékben veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők: A Belsőbáránd – Seregélyes földút közelében jellemző a túllegeltetés. A juhokkal történő legeltetés következtében a gyepek a xerofil löszgyephez válik hasonlóvá („sztyeppesedik”), ennek következtében jellemző fajainak zöme eltűnik. A völgyoldalak felső peremét a plató felől beszántják, a szántást egészen a peremig kiterjesztik, a szántott talaj egy része a lejtőre kerül. A löszvölgyeket körbevevő szántókról bemosódó műtrágyák gyomosodást okoznak, a növényvédő szerek a diverzitás csökkenéséhez vezetnek. Az állományok közül egyikben kis foltként jelen van a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), egy másikban az aranyvessző (idegenhonos *Solidago* spp.).

A09 (intenzív legeltetés vagy túllegeltetés), A10 (extenzív legeltetés vagy alullegetetés), A20 (műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre), A21 (növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban), E01 (Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódód infrastruktúra), G27 (egyéb tevékenységek az élő biológiai erőforrások kitermelésével és tenyésztésével/termesztésével kapcsolatban), I01 (az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok), I02 (egyéb idegenhonos inváziós fajok), I04 (problémát jelentő őshonos növény- és állatfajok).

Élőhely neve: Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja: 6250

Élőhely előfordulásai a területen: A löszvölgyek meredek oldalait borítja a nem erdősített, vagy degradált részek

Élőhely kiterjedése a területen: a Natura adatlap alapján 84,21 ha, a 2016. évi felmérés szerint 30,1 ha

Élőhely jellemzése:

Xerofil löszgyepek Á-NÉR 2011 kódja: **H5a**

Társulástani besorolás: *Salvio – Festucetum rupicola*

A délies kitérű völgyoldalakon fejlődik ki, ahol a talaj humuszban szegény, vékony, általában rossz vízgazdálkodású. A növényzet vagy éppen csak záródik, vagy (ez a gyakoribb) nyílt (80-90% összborítással). Fiziognómiai szerkezetére jellemző a gyenge színteztettség. Az állományalkotó fajok közül jellemző a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), sovány csenkesz (*Festuca pseudovina*), kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), árva rozsnok (*Bromus inermis*), deres tarackbúza (*Elymus hispidus*), helyenként a pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*), az erősen legelt, erodált talajú lejtőkön a szürke fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*) és a csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), a lejtők felső pereménél helyenként az taréjos búzafű (*Agropyron pectinatum*). A kétszikűek közül jellemző a mezei zsálya (*Salvia pratensis*), ligeti zsálya (*Salvia nemorosa*), tejoltó galaj (*Galium verum*), közepes utifű (*Plantago media*), magyar kutyatej (*Euphorbia pannonica*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), kisvirágú csüdfű (*Astragalus austriacus*), zászlós csüdfű (*Astragalus onobrychis*), az erősen legeltetett helyeken gyakori a fehér pemetefű (*Marrubium peregrinum*), mezei iringó (*Eryngium campestre*), tövises iglice (*Ononis spinosa*). A fajgazdag, szép állományokban megjelenik a törpe nőszirm (*Iris pumila*), szennyes infű (*Ajuga laxmannii*), selymes peremizs (*Inula oculus-christi*), hengeresfészű peremizs (*Inula germanica*), kiséfű hangyabogáncs (*Jurinea mollis*), selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*),

gyepürózsa (*Rosa gallica*). Védett fajok megőrzése szempontjából is jelentős társulás, mert ez ad otthont fokozottan védett tátorjánának (*Crambe tataria*), borzas macskamentának (*Nepeta parviflora*) a völgyrendszer északkeleti végén.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az állományok a völgyrendszer északkeleti végénél található lejtőkön és mellékvölgyekben a legjobb állapotúak, Külsőkajtor felé közeledve pedig egyre degradáltabbak. A völgyrendszeren belül tehát egy észak-déli leromlási gradiens figyelhető meg. A terület északkeleti löszgyep állományai fajgazdagok, számos ritka fajjal, természetességük 5-ös. Ezekről nyugat-délnyugat felé haladva, de még a Belsőbáránd – Seregélyes földúttól északra a gyepnek 4-es és 3-as természetességi értékűek. Az úttól délre a löszgyepnek többségének természetessége 3-as, illetve a terület déli vége közelében 2-es.

Élőhely veszélyeztetettség: közepes mértékben veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: A terület déli végénél jellemző a túllegeltetés. A juhokkal történő legeltetés következtében a gyep igen alacsony, a taposási kár jelentős, a kikopott növényzet nem védi meg a talajt a vízerózió hatásától. A völgyoldalak felső peremét a plató felől beszántják, a szántást egészen a peremig kiterjesztik, a szántott talaj egy része a lejtőre kerül. A löszvölgyeket körbevevő szántókról bemosódó műtrágyák gyomosodást okoznak, a növényvédő szerek a diverzitás csökkenéséhez vezetnek.

A01 (mezőgazdasági művelési mód változása), A09 (intenzív legeltetés vagy túllegeltetés), A10 (extenzív legeltetés vagy alullegetetés), A20 (műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre), A21 (növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban), E01 (Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra), G27 (egyéb tevékenységek az élő biológiai erőforrások kitermelésével és tenyésztésével/termesztésével kapcsolatban), I02 (egyéb idegenhonos inváziós fajok), I04 (problémát jelentő őshonos növény- és állatfajok).

Élőhely neve: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

Élőhely kódja: 6440

Élőhely előfordulásai a területen: A löszvölgyek völgyaljában található a nem degradált és nem fás részekben.

Élőhely kiterjedése a területen: a 2016. évi felmérés alapján 98,3 ha

Élőhely jellemzése:

Mocsárrétek Á-NÉR 2011 kódja: **D34**. Figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriái: D34, D34*B5, D34 (*B5), D34*OB, D34*H5a

Társulástani besorolás: *Cirsio cani* – *Festucetum pratensis*

A löszvölgyek völgyaljában alakultak ki állományai, de a völgytalp kiemelkedéseiben (jellemzően a mellékvölgyek kijáratánál és a lejtők kaszált alsó sávjában már gyakran átadja helyét a löszgyepnek, illetve azzal átmeneti társulásokat képez. Állományalkotó faj a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), réti csenkesz (*Festuca pratensis*), franciaperje (*Arrhenatherum elatior*), nádképi csenkesz (*Festuca arundinacea*), réti perje (*Poa pratensis*), kiszáradó állományokban a közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), az üdőbb részekben a róka sás (*Carex vulpina*), mocsári sás (*Carex acutiformis*). A kétszikűek közül jellemző a réti boglárka (*Ranunculus acris*), réti peremizs (*Inula britannica*), réti here (*Trifolium pratense*) és fehér here (*T. repens*), kövér aggófű (*Senecio doria*), tejoltó galaj (*Galium verum*), pasztinák (*Pastinaca sativa*). Használata kaszálás és

legeltetés. Az állományok tipikusak, de fajszegények a korábbi túlhasználatok, bolygatások eredményeként.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az állományok zöme 3-as természetességi értékű. A leromlottabb élőhelyfoltokat az OB kategóriába soroltuk.

Élőhely veszélyeztetettség: Közepes mértékben veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők: A löszvölgy aljában a kiszáradás veszélyezteti. Az intenzív legeltetés a Belsőbáránd – Seregélyes földúttól délre elhelyezkedő állományokat veszélyezteti. Az intenzív legeltetés következtében a fajkészlet főként a generalista fajokra szűkül, a gyomok aránya megnő. Az intenzív gépi kaszálás miatt a völgyalji mocsárrétek fajkészlete redukálódik, az élőhelyi változatosság csökken. A löszfennsík szántóföldjeiről befolyó mezőgazdasági kemikáliák miatt a völgyalji mocsárrétek erősen gyomosodnak.

A08 (gyepterület kaszálása vagy vágása), A09 (intenzív legeltetés vagy túllegeltetés), A20 (műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre), A21 (növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban), E01 (Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódód infrastruktúra), N02 (aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében).

Élőhely neve: Szubkontinentális peripannon cserjések

Élőhely kódja: 40A0

Élőhely előfordulásai a területen: Egyetlen apró foltban található az élőhely északi részén a löszvölgy talpánál.

Élőhely kiterjedése a területen: a 2016. évi felmérés alapján 0,035 ha

Élőhely jellemzése:

Löszcserjés Á-NÉR 2011 kódja: M6

Társulástani besorolás: *Amygdalaetum nanae*

Egyetlen folt tartozik ide (143.), amelyben a jajorzsa (*Rosa spinosissima*) az állományalkotó faj.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az ide tartozó élőhelyfolt természetességi értéke 3.

Élőhely veszélyeztetettség:

Kis kiterjedése miatt nagy mértékben veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők: A löszfennsík szántóföldjeivel határos völgyoldalak felső peremére és a lejtőre rendszeresen mezőgazdasági kemikáliák jutnak be, amelyek az állomány leromlását, gyomosodását, az eredeti fajkészlet pusztulását okozzák.

A20 (műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre), A21 (növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban).

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II.; IV	tátorján (<i>Crambe tataria</i>)	B

17. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Faj magyar neve (tudományos neve) tátorján (*Crambe tataria*)

Irányelv melléklete:	II., IV
Faj előfordulásai a területen:	A domboldalakon elszórtan, leginkább a terület északi felén.
Állománynagyság (jelöléskor):	101-250 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	132 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	az eddigi vizsgálatok alapján nem változott az állomány – jelen van a területen, de tendenciák megállapítására további vizsgálatokra van szükség
Faj veszélyeztetettsége:	közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Leginkább a zárvány és a szélen lévő szántók környezetében jellemző vegyszerhatás és talajvízszennyezés veszélyezteti az élőhelye gyomosodása által. A20 (műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre), A21 (növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban), I02 (egyéb idegenhonos inváziós fajok), L02 (fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében).

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II.; IV	közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	C (NP)
II., IV.	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	C

18. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Faj magyar neve (tudományos neve) közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

Irányelv melléklete:	II., IV
Faj előfordulásai a területen:	jelenleg nem található a területen
Állománynagyság (jelöléskor):	1-50 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	jelenleg nem ismert szaporodó állománya a területen
Állomány változásának tendenciái és okai:	a terület ürgeállománya már a kijelöléskor is kipusztulóban volt

Faj veszélyeztetettsége:	erősen veszélyeztetett, kicsi populációmérettel rendelkezik
Veszélyeztető tényezők:	nem ismert az ok, ami a faj eltűnését okozhatta X Ismeretlen hatások, hatások hiánya és államhatáron kívül érkező hatások

Faj magyar neve (tudományos neve) nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Irányelv melléklete:	II., IV
Faj előfordulásai a területen:	A vízfolyás menti mocsárréteken elszórtan az egész területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	Jelöléskor a faj állománya nem volt ismert.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	stabil populáció, a 2016-os felmérés eredményeként 4 élőhely foltról 10 példányban került elő, a faj számára alkalmas élőhely kiterjedése 82 ha körüli, a felmérés pontosabb populációbecslésre nem alkalmas
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány esetleges változásáról nincs információnk, jelenlegi tudásunk a pontosabb felméréseknek köszönhető.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyére korlátozó tényezőként a nedvesség eloszlása gyakorolja a legnagyobb hatást, ezen kívül az intenzív kaszálás és az idegenhonos inváziós gyomfajok (pl. idegenhonos <i>Solidago</i> spp.) szorítják ki – remélhetően csupán ideig-óráig – az élőhelyéről. Amennyiben a patakok vízellátása stabilnak feltételezhető, úgy a faj túlélése a vízfolyások mentén biztosítottnak tűnik. A terület túllegeltetése, túl intenzív kaszálása veszélyeztetheti állományait. A08 (gyepterület kaszálása vagy vágása), A09 (intenzív legeltetés vagy túllegeltetés), N02 (aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében).

A területen megtalálható, jelölőnek javasolt közösségi jelentőségű állatfaj:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	ráncos gyászbogár (<i>Probatiscus subrugosus</i>)	C

19. táblázat: A területen megtalálható, jelölőnek javasolt közösségi jelentőségű állatfaj

Faj magyar neve (tudományos neve) ráncos gyászbogár (*Probatiscus subrugosus*)

Irányelv melléklete:	II., IV
----------------------	---------

Faj előfordulásai a területen:	1 bizonyító példány 2008. évből
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem volt jelölő.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem ismert pontosan. V /very rare/
Állomány változásának tendenciái és okai:	Erősen veszélyeztetett.
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Löszgyephez kötődő faj. Bármilyen, a gyeppen történő negatív változás a faj eltűnéséhez vezethet, röpképtelen rovar lévén, a megváltozott környezet végzetes lehet számára. A02 (Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)), A09 (intenzív legeltetés vagy túllegeltetés), A20 (műtrágya kijuttatása mezőgazdasági területre), A21 (növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban), I01 (az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok), I02 (egyéb idegenhonos inváziós fajok)

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség
szennyos ínfű	<i>Ajuga laxmannii</i>	V	Országosan ritka a térségben visszaszoruló faj, érzékenyen reagál a területhasználatokra
erdei szellőrózsa	<i>Anemone sylvestris</i>	V	Országosan ritka a térségben visszaszoruló faj, érzékenyen reagál a területhasználatokra.
borzas macskamenta	<i>Nepeta parviflora</i>	FV	Magyarországon csak a Mezőföldön előforduló faj, érzékenyen reagál a területhasználatokra.
dolomit kéneslepke	<i>Colias chrysotheme</i>	FV	Országosan ritka faj, a területhasználatokra érzékenyen reagál

20. táblázat: A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési területen a gyepek kiterjedése a legnagyobb, kb. a terület kétharmadát teszi ki. Szántó művelési ágba a terület kb. 12 százaléka tartozik, kisebb kiterjedésű az erdők és halastavak, nádasok kiterjedése.

Ingatlan-nyilvántartás szerinti művelési ág megoszlás:

művelési ág	terület (ha)
szántó	34,03
gyep	188,74
erdő	11,39
nádas	2,85
halastó	11,27
kivett	32,41
ÖSSZESEN	280,69

21. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A terület legnagyobb része több mint 80% magántulajdonban van, 16% körüli az állami tulajdon aránya, az önkormányzati tulajdon mindössze 2,2%-ot tesz ki.

Tulajdonos	Vagyongazdálkodó	terület (ha)	arány %
Magyar Állam (a tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket az agrárpolitikáért felelős miniszter a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet útján gyakorolja)	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	20,9748	7,47
Magyar Állam (a tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács a MNV ZRT útján gyakorolja)	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	22,5933	8,05
Magyar Állam (a tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács a MNV ZRT útján gyakorolja)	Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ	1,8612	0,66
Magán	—	228,9813	81,58
Önkormányzat	—	6,2794	2,24

22. táblázat: Tulajdoni viszonyok

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A természetmegőrzési terület környékén, mint ahogy a Mezőföld nagy részén, az utóbbi száz évben az intenzív mezőgazdaság az uralkodó tájhasználat. A táj nagy részén évszázadok óta szántóföldek és helyenként legelők jellemzők. Az erdős vegetációt már sok évszázaddal ezelőtt kiirtották. A fásszárú növényzetet elsősorban az utóbbi évszázadban telepített akácok képviselik.

A Natura 2000 terület nagy részén ezzel szemben ma is, és az elmúlt évszázadokban is a gyepek voltak jellemzőek, amelyeken legeltetéses állattartás zajlott. Az I. és a II. Katonai Felmérés térképszelvényein egyaránt megfigyelhető, hogy a völgyben végig (a Natura 2000 terület mai határain túl is) legelők és kaszálók húzódtak.

A területen a korábban működő Abai Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elsősorban legeltetéssel, kisebb mértékben kaszálással foglalkozott. Megszűnését követően a területek magántulajdonba kerültek, melyeken a gazdálkodást elsősorban egy magántulajdonos végzi napjainkban is. A területek alapvetően jó állapotban vannak, a völgyaljakat kaszálással, illetve juhlegeltetéssel, míg a völgyoldalakat csak juhlegeltetéssel hasznosítják. A területeken több foltban spontán szukcessziós folyamatok indultak, amit alapvetően az őshonos cserjék jellemeznek.

A szántóföldi gazdálkodás alapvetően a terület déli részén a völgyfenék magasabb – víznyomásnak kevésbé kitett területére – jellemző. Az ingatlan-nyilvántartási adatokkal szemben egy részén mára átalakításra került juhlegelővé. Kis kiterjedése a közösségi jelentőségű jelölő élőhelyekre, jelölő fajokra közvetlen kedvezőtlen hatással nem bír.

A mezőgazdasági hasznosítás a jelölő élőhelyek és fajok fennmaradását alapvetően biztosítják, az egyenlőtlen használat (túllegeltetés, alullegetetés) megszüntetése az élőhelyek természetességét javítaná.

1.3.3.2. Erdészet

Az összegzésben a terület esetében a leglényegesebb információkat foglaltuk össze. A legfontosabb rövidítések magyarázatát megadtuk a szövegben, azonban a táblázatok teljes körű elemzését nem végeztük el.

A tervezési területen kizárólag magán erdők találhatóak. Az erdők jelentős része a 41-60 éves korosztályba tartozik, két kisebb területen vannak ennél fiatalabb erdők. A területen jó fatermőképességű erdő nem található, a közepes és gyenge fatermőképességű erdők aránya közel azonos. Az erdők nagy részben mezővédő erdősávként működnek (MVE), ezen kívül egy erdőrészlet természetvédelmi (TV), míg a többi talajvédelmi (TAV) rendeltetésű. A faállományban alapvetően az idegenhonos akác (A) és nyugati ostorfa (NYO) dominál. Az üzemmód minden esetben vágásos, a véghasználati lehetőség tarvágás (TRV), előhasználat egy részlet esetében egyéb termelés (ET). A területen kizárólag mesterségesen létrehozott faültetvények találhatóak sokszor inváziós fafajokból. A jelenlegi állapot ezért nem ideális természetvédelmi szempontból. A fafaj összetétel alapvetően veszélyezteti a terület jelölő élőhelyeit (magszórás, gyökérsarjak terjedése), illetve fajait, ezért célszerű megvizsgálni a véghasználatok során a fafajcserés szerkezetátalakítás lehetőségét, potenciális löszölgyesekre jellemző fafajok ültetését (kocsányos tölgy (*Quercus robur*), molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), csertölgy (*Quercus cerris*), mezei juhar (*Acer campestre*), mezei szil (*Ulmus minor*)).

Tulajdonformák területmegoszlása						
Tulajdonforma	Erdő-		Egyéb-		Összesen	
	r é s z l e t					
	ha	db	ha	db	ha	db
Magán tulajdon	12,14	9			12,14	9
Összesen	12,14	9			12,14	9

23. táblázat: Tulajdonformák területmegoszlása

Fafajok korosztály táblája												
Fafaj	1-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-	Összesen	%
A		0,34	1,02		5,86						7,22	59,5
NYO					4,92						4,92	40,5
Összesen		0,34	1,02		10,78						12,14	100,0
Üres												
Mindösszesen											12,14	

24. táblázat: Fafajok korosztály táblája

Faállománytípusok megoszlása fatermőképességi csoportok szerint													
E l s ő d l e g e s r e n d e l t e t é s													
Faállomány típus	Faanyagtermelést szolgáló erdőkben				Különleges erdőkben				Összes erdőkben				
	Jó	Közepes	Gyenge	Összes	Jó	Közepes	Gyenge	Összes	Jó	Közepes	Gyenge	Összes	
Akác	ha					0,86	6,16	7,02		0,86	6,16	7,02	
	%					12,3	87,7	100,0		12,3	87,7	100,0	
Ek.lombos	ha					5,12		5,12		5,12		5,12	
	%					100,0		100,0		100,0		100,0	
ÖSSZESEN	ha					5,98	6,16	12,14		5,98	6,16	12,14	
	%					49,3	50,7	100,0		49,3	50,7	100,0	
MINDÖSSZ	ha							12,14				12,14	
	%							100,0				100,0	

25. táblázat: Faállománytípusok megoszlása fatermőképességi csoportok szerint

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)															
Natura 2000 terület 1															
Natura 2000 terület 2															
Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetesség	Rendeltetés			M ü v e l e t				
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgösség	2. használati mód	Sürgösség	3. használati mód
79	F	0,90	I		NV		5	MVE			TRV	1			
79	G	0,88	I		NV		5	MVE			TRV	1			
79	H	0,50	I		NV		5	MVE			TRV	1			
79	I	0,34	I		NV		5	MVE			ET	1			
79	K	0,52	I		NV		5	MVE			TRV	1			
83	A	3,21	I		V		5	TV	TAV		TRV	1			
83	B	1,72	I		NV		5	TAV			TRV	1			
83	D	0,67	I		NV		5	TAV			TRV	1			
84	B	3,40	I		NV		5	TAV			TRV	1			

26. táblázat: Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)											
					Natura 2000 terület 1					Natura 2000 terület 2	
Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	E l e g y f a f a j o k	
										I.	II.
79	F	0,90		5	TRV	MEST	HNY	MEST	A	MSZ	FRNY
79	G	0,88		5	TRV	MEST	K-E	MEST	A	MK, HJ, KJ	MK, FRNY
79	H	0,50		5	TRV	MEST	HNY	MEST	A		FRNY, MSZ
79	I	0,34		5							
79	K	0,52		5	TRV	MEST	HNY	MEST	A	MSZ	
83	A	3,21		5	TRV	MEST	A-EL			MK, FRNY	
83	B	1,72		5	TRV	MEST	K-E			MK, KJ, HJ	
83	D	0,67		5	TRV	MEST	A-EL			MK, FRNY	
84	B	3,40		5	TRV	MEST	K-E	MEST	A	MK, MSZ, KST	NYO

27. táblázat: Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A tervezési terület a Közép-magyarországi Vadgazdálkodási Táj Mezőföld Vadgazdálkodási Tájegységegység 403710 kódszámú vadgazdálkodási egységébe tartozik.

A tájegységi vadgazdálkodási terv készítése jelenleg folyamatban van. Vadgazdálkodási üzemterv a tájegységi terv jóváhagyása után, nyárra várható.

Abai Vadásztársaság kódszáma: 07-403-750-401. Jóváhagyó határozata: FE/FMO/1334-8/2016. Érvényességi időszaka: 2037. 02. 28.

Seregélyes Baráti Vadásztársaság kódszáma: 07-404-950-401. Jóváhagyó határozata: FE/FMO/1344-2/2016. Érvényességi időszaka: 2037. 02. 28.

A kJT területén folytatott vadgazdálkodás nem befolyásolja a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek megőrizhetőségét.

Az Aba 0300/7k hrsz-ú ingatlanon extenzív jellegű horgászati hasznosítás folyik, mely nem veszélyezteti a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek fennmaradását.

Az Aba 0335/6 hrsz-ú ingatlanon jelenleg nem folyik sem horgászati, sem halászati hasznosítás.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A tervezési terület az 1-13 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgazdálkodási alegységbe tartozik.

A terület tengelyében állandó jellegű vízfolyás, a Dinnyés-Kajtori csatorna) található, melynek kezelője a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A csatorna a Velencei-tó vízlevezetését szolgálja, vízjárása mesterségesen szabályozott. Nagyobb vízállások tavasszal fordulnak elő a Velencei-tó vízleeresztéséhez kapcsolódóan. A tervezési területen két duzzasztott tó található, egyiken horgászati hasznosítás folyik, a másik jelenleg nem hasznosított. A vízfolyás az elmúlt években nem került tisztításra.

1.3.3.5. Turizmus

Szervezett turisztikai hasznosítás a területen nem folyik. A kjTT területén zajló alkalmi turizmus nem befolyásolja a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek megőrizhetőségét.

1.3.3.6. Ipar

Ipari tevékenység nem folyik a területen. Anyagbánya nincs a területen. A MOL Rt. Kutatás-Termelés Divízió szénhidrogén kutatás céljából nyersanyag kutatási engedéllyel rendelkezik a területre, kutatási tevékenységet eddig nem végzett. A kjTT területén az ipari tevékenység nem befolyásolja a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek megőrizhetőségét.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A mezőgazdasági használathoz kötődő földutak a terület szélén húzódnak. A kjTT területén az infrastruktúrális létesítmények nem befolyásolják a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek megőrizhetőségét, sőt az állattartó telep fennmaradása elősegíti azt.

1.3.3.8. Településrendezési eszközök

- 14/2008. (X.10.) sz. Önkormányzati rendelet Aba Nagyközség Helyi Építési Szabályzatának és Szabályozási Tervének megállapításáról

Az Abához tartozó terület legnagyobb része környezetvédelmi és ökológiai szempontokból korlátozott használatú általános mezőgazdasági területek (Má-kö) besorolás alá esik. A mezőgazdasági terület a település beépítésre nem szánt területének a növénytermesztés, állattenyésztés végzésére szolgáló része. Az övezetben az épület elhelyezésére igénybe vehető telek legkisebb mérete 50.000 m² (birtokközpont és lakáscélú épület az övezetben nem építhető). Beépítési mód szabadonálló, azaz nem építhető a telek szélére. Az épület rendeltetése kizárólag a fenntartást szolgáló lehet. A beépítettség legnagyobb mérete a telek 1%-a lehet. Az építmények magassága maximum 4,5 m lehet, kivéve technológiai építmények esetén. A kijelölt ökofolyosó, valamint a belterület körüli 500 méteres területsávon belül a 314/2005 (XII. 25.) Korm. rendelet 1. sz. és 2. z. melléklete szerint állattartásnak minősülő tevékenység nem folytatható.

Ezen túl foltokban elhelyezkedő erdő (E) besorolású területek is tartoznak ide. Ezek beépítésre nem szánt területek, jellemzően az erdő folyamatos fenntartásának céljára szolgálnak. A település erdőterületei gazdasági és védelmi célt egyaránt szolgálnak. A külterületi erdők fenntartásáról és kezeléséről a körzeti erdőterv rendelkezik. Az E jelű övezetben csak kivételes idokolt esetben a kutatást és ismeretterjesztést szolgáló, épületnek nem minősülő építmények helyezhetők el.

A területen található halastó vízgazdálkodási területek (V) besorolás alá esik.

- 1/2005. (II.1.) sz. Önkormányzati rendelet Seregélyes Nagyközség Helyi Építési Szabályzatról (egységes rendelet)

A Seregélyeshez tartozó Natura 2000 terület teljes terjedelmében korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület (Má-2). Az övezetbe a mezőgazdasági területek ökológiai, természetvédelmi, illetve vízvédelmi (környezetvédelmi) okokból sajátoks helyzetű és használatú részei tartoznak. Az övezetben egyéb, vízügyi, környezetvédelmi, természetvédelmi jogszabályokban foglaltak betartása mellett a mezőgazdasági művelés, használat folytatható. Az övezetben az OTÉK ide vonatkozó előírásai szerint építmények helyezhetők el, ha azok a természeti, táji értékeket nem károsítják, a környezetet nem veszélyeztetik. A kialakult

tájhasználatot megváltoztatni kizárólag a természeti állapothoz való közelítés érdekében szabad. Az övezetben a gyepek, kaszálók, legelők élőhelyei megtartandók, szántóföldi vagy kertés művelésbe nem vehetők. Ösztönözni kell az extenzív jellegű, környezet- és természetkímélő gazdálkodást. Erdősítés csak előzetes természetvédelmi (élőhelyi, társulástani) vizsgálatok eredményétől függően történhet. Az övezetben tájidegen létesítmény, önálló reklámhordozó, mobil szerkezet, lakókocsi nem helyezhető el. Új villamosenergia-ellátási, valamint táv- és hírközlő vezetékek csak terepszint alatti elhelyezéssel engedélyezhetők, kivéve, ha a terepszint alatti elhelyezés védendő értékeket veszélyeztetne, károsítana. Az övezetben lakóépület nem helyezhető el. Az építmények elhelyezésének és kialakításának feltételei, amennyiben építésüket az élőhelyen történő extenzív gazdálkodás indokolja:

- művelési ág: szántó, gyepek
- beépítés módja: szabadonálló
- beépíthető legkisebb teleknagyság: 5 ha
- beépíthető telek legkisebb szélessége: 30m
- legnagyobb beépíthetőség: 0,5% (a terület rendeltetészerű használatát szolgáló épület építhető, telkenként max. 300 m² alapterülettel)
- legnagyobb össz. alapterület: 300 m²
- legnagyobb építménymagasság: 4,5 m

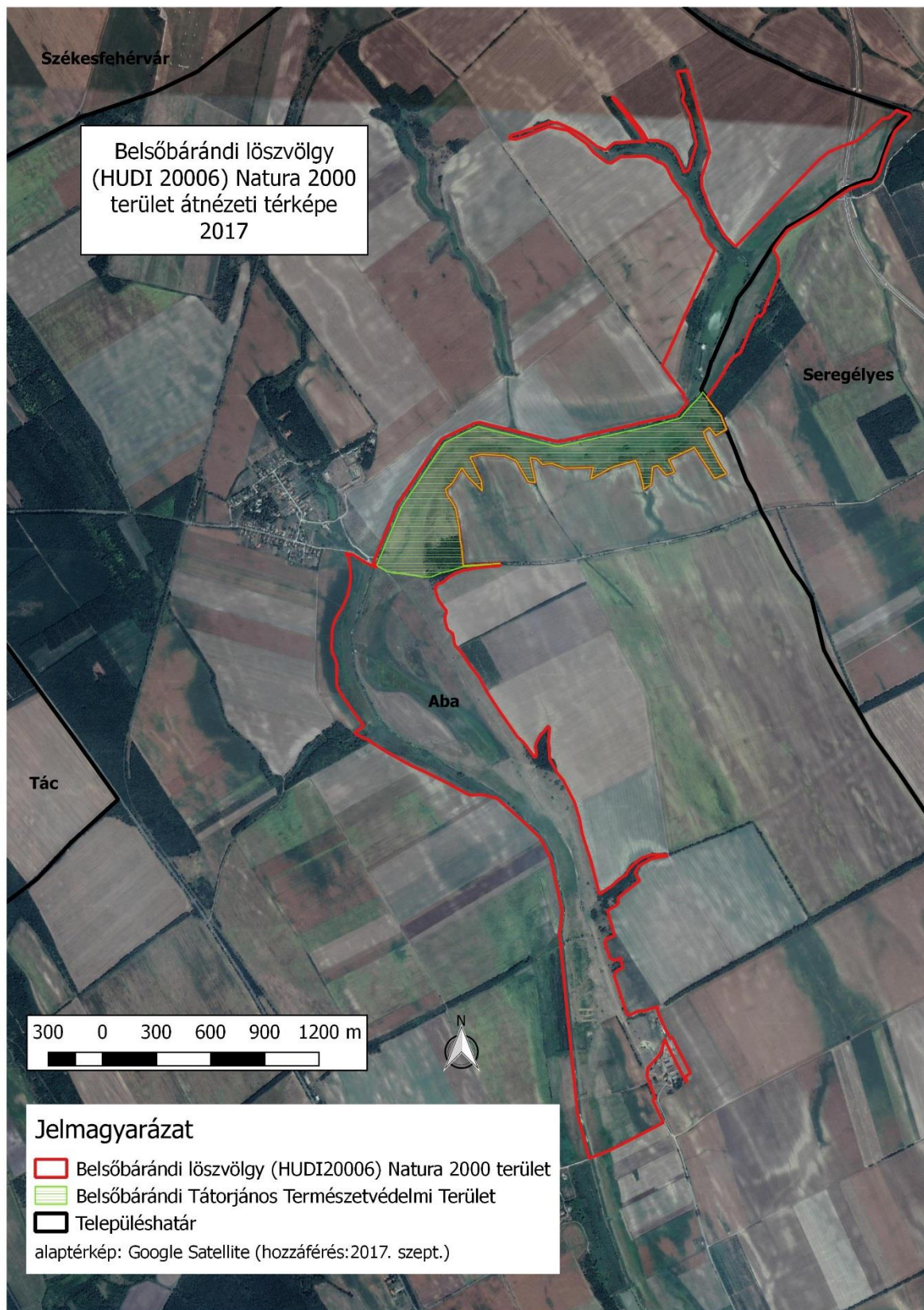
2. Felhasznált irodalom

- Ádám L. 1959: A Mezőföld Duna–Sárvíz közti területe. – In: Ádám L. – Marosi S. – Szilárd J. (szerk.): A Mezőföld természeti földrajza. – Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 58-96.
- Horváth A. 1998: A mezőföldi fátlan löszvegetáció florisztikai és cönológiai jellemzése - *Kitaibelia* 3:91-94
- Horváth A. 2002: A Vértesi-Mezőföldi löszvegetáció términtázati szerveződése (*Synbiologica Hungarica* 5.). – Scientia Kiadó, Budapest.
- Illyés E., Bölöni J. (szerk.) 2007. Lejtősztyepppek, löszgyepek és erdősztyepprétek Magyarországon - Budapest
- Haraszthy L. (szerk.) 2014: Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár
- Horváth A. 2010: Validation of description of the xeromesophilous loess grassland association, *Euphorbio pannonicae* – *Brachypodietum pinnati*. – *Acta Botanica Hungarica* 52: 103-122.
- Horváth A. – Kállayné Szerényi J. 2008: Közép-Mezőföld. – In: Magyarország földrajzi kistájainak növényzete (szerk.: Király G. – Molnár Zs. – Bölöni J. – Csiky J. – Vojtkó, A.). MTA ÖBKI, Vácrátót. p. 27.
- Lendvai G. 1993: Régi-új elem a magyar flórában: a borzas macskamenta (*Nepeta parviflora* M. Bieb.). – *Botanikai Közlemények* 80: 99-102.
- Lendvai G. – Horváth A. 1994: Adatok a Mezőföld löszflórájához. – *Botanikai Közlemények* 81: 9-12.
- Lendvai G. – Horváth A. (2010) 2011: Adatok a Mezőföld löszflórájához II. – *Kitaibelia* 15: 119-132.
- Szabóky Cs., Samu F., Szeőke K., Petrányi G. 2014 Simontornya lepkevilágáról (Lepidoptera). in Szita É., Fetykó K., Kovács T., Horváth A. (szerka) Simontornya ízeltlábú. In mamoriam Pillich Ferenc. pp 143-186.
- Marosi S. – Somogyi S. (szerk.) 1990: Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, Budapest.
- Szerényi J. 1999: A *Nepeta parviflora* M. Bieb. új lelőhelye az Észak-Mezőföldön. – *Kitaibelia* 4: 204.
- Szerényi J. 2000: Adatok az Észak-Mezőföld löszflórájához. – *Kitaibelia* 5: 249-270.
- Zólyomi B. 1989: Természetes növénytakaró. – In: Magyarország Nemzeti Atlasza (szerk.: Pécsi M.). – Kartográfiai Vállalat, Budapest. pp. 89.
- Horváth A. (2016): A Belsőbárándi löszvölgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDI20009) élőhelytérképezése (Kézirat)
- Fóti Boglárka Alapítvány (2014): Kutatási jelentés a Belsőbárándi löszvölgy MTÉT lepkészeti felmérése (LEPIDOPTERA) (Kézirat)
- Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület (2016): Kutatási jelentés a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományainak felméréséről a Belsőbárándi löszvölgy HUDI20006 kiemelt jelentőségű természet megőrzési területen.
- Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2014): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Budapest (kézirat)

3. Térképek és melléletek

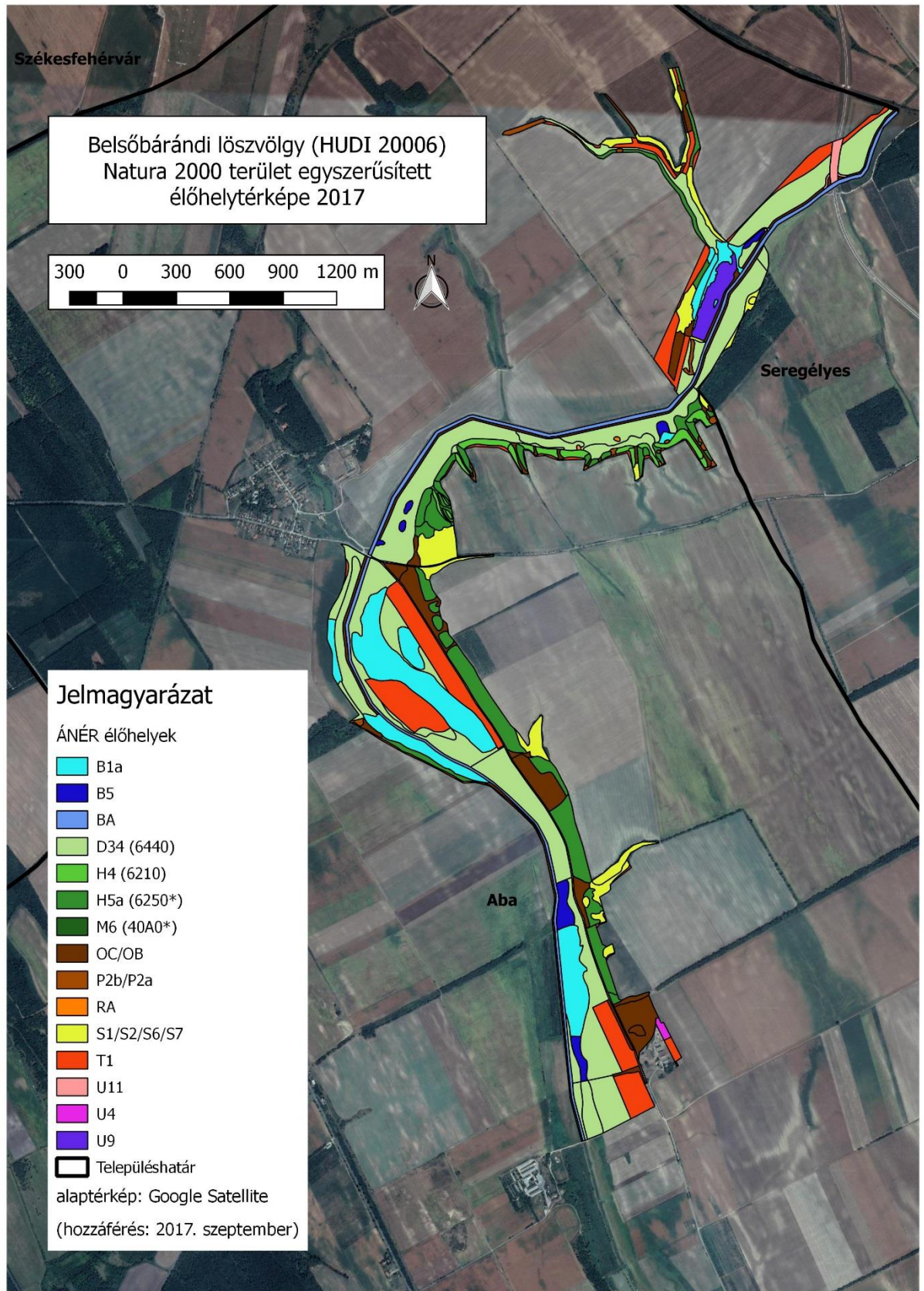
1. számú melléklet: Belsőbárándi löszvölgy (HUDI20006) Natura 2000 terület átnézeti térképe
2. számú melléklet: Belsőbárándi löszvölgy (HUDI20006) Natura 2000 terület élőhelytérképe

1. melléklet: Belsőbárándi löszvölgy (HUDI20006) Natura 2000 terület átnézeti térképe

2. melléklet: Belsőbárándi löszvölgy (HUDI20006) Natura 2000 terület egyszerűsített élőhelytérképe

A Belsőbárándi löszvölgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai

<i>A-NÉR</i> élőhely kód	<i>A-NÉR</i> élőhely elnevezése	<i>Natura</i> 2000 élőhelytípus kód	<i>Natura2000</i> élőhelytípus elnevezése	Terület (%)
B1a	Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások			12,61
B5	Nem zsombékoló magassárrétek			1,53
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál			4,94
D34	Mocsárrétek	6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétei	35,02
H4	Erdőszyepprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok	6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-</i> <i>Brometalia</i>)	2,19
H5a	Löszgyepek, kötött talajú szyepprétek	6250*	Síksági pannon löszgyepek	10,73
M6	Szyeppcserjések	40A0*	Szubkontinentális peripannon cserjések	0,01
OB	Jellegtelen üde gyepek			0,58
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek			9,71
P2a	Üde és nedves cserjések			0,16
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések			0,58
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok			0,05
S1	Ültetett akácok			5,42
S2	Nemesnyárasok			0,23
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai			0,32
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok, fasorok			0,04
T1	Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák			12,65
U11	Út- és vasúthálózat			1,51
U4	Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók			0,17
U9	Állóvizek			1,55

28. táblázat: A Belsőbárándi löszvölgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai